

Subnational Business Ready
az Európai Unióban 2024:
MAGYARORSZÁG

© Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank/Világbank
1818 H Street NW, Washington, DC 20433
Telefonszám: 202-473-1000; webhely: www.worldbank.org

Néhány jog fenntartva

1 2 3 4 19 18 17 16

A jelen művet a Világbank munkatársai készítették, külső közreműködéssel. A műben megfogalmazott megállapítások, értelmezések és következtetések nem feltétlenül tükrözik a Világbank, annak ügyvezető igazgatósága vagy az általuk képviselt kormányok nézeteit. A Világbank nem garantálja a műben szereplő adatok pontosságát. A műben szereplő térképeken feltüntetett határok, színek, megnevezések és egyéb információk nem jelentenek a Világbank részéről semmilyen állásfoglalást bármely terület jogi státuszát illetően, illetve nem jelentik az ilyen határok jóváhagyását vagy elfogadását. A Világbank-csoport kartográfiai osztálya a jelentésben szereplő valamennyi térkép használatát jóváhagyta.

Az említett információk nem minősülnek és nem tekinthetők a Világbankot megillető kiváltságok és mentességek korlátozásának, illetve azokról való lemondásnak, továbbá az említett kiváltságok és mentességek mindegyike kifejezetten fenn van tartva.

Az Európai Bizottság e kiadvány elkészítéséhez nyújtott támogatása nem jelenti a kiadvány tartalmának jóváhagyását, amely csak a szerzők nézeteit tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé a kiadványban található információk esetleges felhasználásáért.

Jogok és engedélyek

Ez a mű a Creative Commons Attribution 3.0 IGO licenc (CC BY 3.0 IGO) feltételei mellett használható <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo/>. A Creative Commons Attribution licenc értelmében Ön szabadon másolhatja, terjesztheti, továbbíthatja és adaptálhatja ezt a művet, beleértve a kereskedelmi célú felhasználást is, az alábbi feltételekkel:

Szerző megjelölése—Kérjük, a műre a következőképpen hivatkozzon: World Bank. 2024. *Subnational Business Ready az Európai Unióban 2024: MAGYARORSZÁG*. Washington, DC: World Bank. Licenc: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.

Fordítások—Ha fordítást készít erről a munkáról, kérjük, a szerző megjelölésével együtt tüntesse fel a következő nyilatkozatot: *Ezt a fordítást nem a Világbank készítette, és nem tekinthető a Világbank által kiadott hivatalos fordításnak. A Világbank nem vállal felelősséget a fordítás tartalmáért és az abban található hibákért.*

Adaptációk—Ha a művet adaptálja, kérjük, a szerző megjelölésével együtt tüntesse fel a következő nyilatkozatot: *Ez a mű a Világbank egy eredeti művének adaptációja. Az adaptációban kifejtett nézetekért és véleményekért kizárólag az adaptáció szerzője vagy szerzői felel(nek), és azokat a Világbank nem támogatja.*

Harmadik féltől származó tartalom—A Világbank nem feltétlenül rendelkezik a mű tartalmának minden egyes alkotóelemével. Ennek értelmében a Világbank ezért nem szavatolja, hogy a műben szereplő, harmadik felek tulajdonában lévő egyes alkotóelemek vagy részek felhasználása nem sérti az említett harmadik felek jogait. Az ilyen jogsértésből eredő követelések kockázata kizárólag Önt terheli. Ha a mű valamely alkotóelemét újra fel szeretné használni, az Ön felelőssége annak megállapítása, hogy szükséges-e engedélyt szerezni az újrafelhasználáshoz, valamint az engedély megszerzése a szerzői jog tulajdonosától. Ilyen alkotóelemek lehetnek például, de nem kizárólagosan, a táblázatok, az ábrák és a képek.

A jogokkal és licencekkel kapcsolatos kérdéseket beküldheti hagyományos formátumban (cím: World Bank Publications, The World Bank Group, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA) vagy e-mailben (pubrights@worldbank.org)

Tartalomjegyzék

Előszó	2
Köszönetnyilvánítás	4
Vezetői összefoglaló	6
Módszerek.....	12
Összesített eredmények	16
Megállapítások a vállalati felmérésekből származó adatok alapján	20
Vállalkozás alapítása	23
Vállalkozás helye	26
Építési engedélyeztetés	26
Környezetvédelmi engedélyeztetés	28
Ingatlanátruházás	29
Közüzemi szolgáltatások	33
Áram.....	33
Víz.....	35
Internet	36
Vitarendezés	40
Vállalati fizetéseképtelenség.....	44

Előszó

A visszafogott üzleti növekedéssel, munkanélküliséggel és társadalmi-gazdasági válságok sorozatával jellemezhető környezetben nem lehet eléggé hangsúlyozni az üzleti hangulat felderítésének és javításának fontosságát. A *Subnational Business Ready* (B-READY) tanulmányok elindítása kulcsfontosságú pillanatban történik az európai gazdasági környezet szempontjából. A tanulmányok hat európai uniós tagállam – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – különböző régióinak üzleti környezetéről kínálnak szigorú és átfogó vizsgálatot. A kezdeményezés nem kizárólag elemző jellegű: alapvető célja az átalakítás, valamint az, hogy az Európai Unión belüli különböző regionális erősségek kihasználásával katalizálja a politikai reformokat és élénkítse a magánszektor.

A Világbank és az Európai Bizottság, különösen a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság (DG REGIO) közötti hatékony együttműködés jelentős szerepet játszott a tagállamoknak a koherens politikai célkitűzések megvalósítása céljából nyújtott támogatásban. Ez az együttműködés globálisan is releváns elemzési eredményeket és tudásátadást eredményezett. A *Subnational B-READY* tanulmányok indítása a DG REGIO által finanszírozott korábbi tanulmányokra épül, amelyek keretében 2017 és 2022 között 16 tagállam 115 helyszínéről készítettek összehasonlító értékelést.

A Világbank elkötelezettsége a gazdasági fejlődés előmozdítása és a magánszektor növekedését gátló akadályok enyhítése mellett szorosan illeszkedik a Világbank azon céljához, hogy a szegénység felszámolását egy elérhető bolygón valósítsa meg. Ez tükröződik a *Subnational B-READY* csapat módszertani megközelítésében, mely a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés elősegítése érdekében helyi szinten elemzi és hasonlítja össze az üz-

leti környezeteket. Azáltal, hogy a környezeti fenntarthatóság szempontjait beépíti értékeléseibe, a *Subnational* projekt közvetlenül támogatja a Világbank-csoportnak az elérhető bolygó megvalósítása iránti célkitűzését. Az Európai Bizottság folyamatos támogatásával a projekt áttekintést nyújt az országok szabályozói folyamatairól, kiemelve az üzleti szabályozásokban és azok gyakorlati végrehajtásában mutatkozó regionális eltéréseket. A *Subnational* tanulmányok utat mutatnak a hatékony szabályozási keretek és továbbfejlesztett adminisztratív folyamatok kialakításához, melyek a gazdasági ellenálló képesség és növekedés szempontjából kulcsfontossággal bírnak.

Azáltal, hogy a *Subnational* projekt számos témára összpontosít, többek között a vállalkozásalapításra, a vállalkozás helyére, a közüzemi szolgáltatásokra, a vitarendezésre és a fizetéseketelenségére, biztosítja az üzleti hangulatot befolyásoló tényezők átfogó értékelését. A vállalkozás alapításának megkönnyítése elengedhetetlen a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés szempontjából, mivel a regisztrációs folyamatok leegyszerűsítése és az átláthatóság biztosítja a vállalkozások integritását. A vállalkozás helyének biztonsága és a hatékony földügyi igazgatás segíti a beruházásokat és hatékonyabbá teszi a piacot, az építkezésekre vonatkozó környezetvédelmi keretrendszer szilárdsága pedig védi a lakosságot és biztosítja a fenntarthatóságot. A közüzemi szolgáltatások, különösen az áram- és vízszolgáltatás megbízhatósága kritikus fontosságú a működés és a nyereségesség szempontjából. A hatékony vitarendezés és az erős igazságszolgáltatási rendszerek az időszerű és költséghatékony eljárások biztosítása által ösztönző hatással vannak a beruházásokra. Végül pedig a gazdasági stabilitás, az ellenálló képesség és a munkahelyek megőrzése szempontjából elengedhetetlenek a

szilárd vállalati fizetéseket keretek. A fent említett területek megértése és optimalizálása kulcsfontosságú a fenntartható és inkluzív üzleti tevékenységeket elősegítő környezet kialakításához.

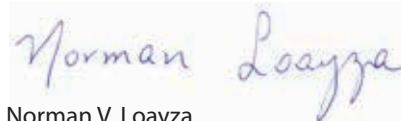
Ezen túlmenően a nemzeti és helyi kormányok prioritásaival összhangban végzett Subnational B-READY tanulmányok együttműködést kereső jellege garantálja, hogy a tanulmányok tanulságai relevánsak és megvalósíthatóak legyenek. Ez a kötelezettségvállalás a különböző kormányzati szintek azon közös elkötelezettségét bizonyítja, hogy a fokozott gazdasági hatás érdekében finomítsák az üzleti gyakorlatokat.

Az értékelések során a cél nem csupán az eltérések feltárása, hanem a politikai döntéshozók irányítása, valamint a helyi és nemzeti kormányok és a magánszektor közötti párbeszéd elősegítése. A bevált gyakorlatok és sikertörténetek megosztásának célja innovatív és hatékony reformok elindítása a régiókban, precedenst teremtve a jövőbeli gazdasági fejlesztésekhez.

A hat országra vonatkozó Subnational B-READY tanulmányok nem pusztán jelentések, hanem iránymutatókat tar-

talmaznak az okosabb, hatékonyabb politikák irányába, amelyek előnybe hozzák a vállalkozásokat, és jelentős gazdasági növekedést tesznek lehetővé. Bízunk abban, hogy az értékelések alapján levont következtetések mind regionális, mind nemzeti szinten lényeges fejlesztéseket ösztönöznek majd a magánszektorban és a gazdaságpolitikai döntéshozatal terén.

Mély hálánkat fejezzük ki minden közreműködőnek, partnernek és érdekelt félnek, akik szakértelmével és rendíthetetlen elkötelezettségével nagyban hozzájárult az átfogó tanulmányok megalkotásához. Az Önök folytonos elkötelezettsége és tartalmas visszajelzései kulcsfontosságúak, mivel küldetésünk célja világszerte javítani az üzleti környezetet, előkészítve az utat a megújult növekedés és jólét korszaka előtt.

Norman V. Loayza

Igazgató, fejlesztési gazdaságtan
Global Indicators Group, Világbank

Köszönetnyilvánítás

A *Subnational Business Ready* (B-READY) Magyarországon című tanulmány a Pénzügyminisztérium (Nemzetközi Együttműködési és Elemzési Főosztály) égisze alatt készült, az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságának finanszírozásában.

A jelentést a Világbank csapata készítette, Tommaso Rooms és Fordos Lilla vezetésével. A csapatot a következők alkották: Razvan Antonescu, Gina Cardenas Varon, Edgar Chavez, Ana Santillana Farakos, Eva Gutman, Marko Grujicic, Maksym Iavorskyi, Marton Kerkapoly, Marietta Le, Mihir Nikhil Madhekar, Trimor Mici, Andrei Moarcăș, Mădălina Papahagi, Alberto Pellicano, Ben Solis, Somogyvari Csenedike, Predrag Sutanovac, Burak Turkgulu, Varga Eszter és Julien Vilquin. A csapat köszöni a Világbank-csoporton belüli szakértői véleményezők értékes észrevételeit. A teljes szöveget Marcel Ionescu-Heroiu, Arvind Jain, Klaus Adolfo Koch-Saldarriaga, Andres Federico Martinez, Nina Pavlova Mocheva, Sergio Ariel Muro és Pilar Salgado Otonel nézte át. Norman Loayza, Marina Wes, Goran Tinjic, Anna Akhalkatsi, Lasse Melgaard, Jehan Arulpragasam és Reena Badiani-Magnusson iránymutatást és vezetést biztosított. Giovanni Bo, Alina Gres, Corina Grigore, Irina Koval, Monique Pelloux, Julie Biau és Serge Randriamiharisoa a projekt különböző szakaszaiban értékes segítséget és hozzájárulást nyújtott.

A jelentést Matt Zoller, Deviah Machimanda Appaiah, Charles Hagner és Susan Boulanger szerkesztette, a formai megjelenésről pedig Luis Liceaga gondoskodott.

A Subnational B-READY csapat külön köszönetet kíván mondani a projekthez nyújtott támogatásáért a hét magyar önkormányzatnak, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

mellett működő Választottbíróságnak, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalnak, a Magyar Nemzeti Múzeumnak, az Építésügyi és Közlekedési Minisztériumnak, az Energiaügyi Minisztériumnak, az Igazságügyi Minisztériumnak, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnak, az Országos Bírósági Hivatalnak és a Miniszterelnökségnek, valamint a hét városban a Kormányhivatali Hálózat irodáinak, a kataszteri és földhivataloknak, a helyi víz-, áram és internetszolgáltatóknak és a bíróságoknak.

Az adatgyűjtés a Buildecon (Gáspár János és Falucska Eszter vezetése) és a Szecskay Ügyvédi Iroda (Kiss Lilla vezetése) együttműködésével valósult meg. A Magyar Bírósági Végrehajtói Kar és a Reorganizációs és Fizetési-képtelenségi Szakértők Egyesülete értékes adatokat biztosított. A tanulmány elkészítéséhez több mint 150 üzleti tanácsadó, mérnök, ügyvéd, villanyszerelő, építész, építési szakértő, közüzemi szolgáltató, köztisztviselő, bíró és végrehajtó járult hozzá. A csapat külön köszönetét fejezi ki a nemzeti és helyi köztisztviselőknek, akik a konzultáció és az adatok felülvizsgálata során észrevételeket tettek.

A Subnational B-READY az Indermit Gill, a Világbank-csoport vezető alelnöke és vezető közgazdásza által vezetett Development Economics Vice Presidency (DECVP) terméke. A B-READY működése a Development Economics (DECIG) részét képező Global Indicators Group keretében történik, Norman Loayza (DECIG igazgató) felügyelete alatt. A Subnational B-READY projekteket a Mădălina Papahagi (vezető magánszektor-szakértő, DECSN) és Valentina Saltane (menedzser, DECSN) által vezetett csapat hajtja végre, további DECIG-egységekkel együttműködésben (*Business Ready*, Valeria Perotti vezetésével, illetve Enterprise Analysis, Jorge Rodriguez Meza vezetésével).

A B-READY összes vállalati szintű adatát a vállalkozáselemző csapat gyűjtötte kibővített vállalati felmérések segítségével, miközben felbecsülhetetlen értékű tanácsokat adott a kérdőívek kialakításával és a mutatók fejlesztésével kapcsolatban. A csapatot Jorge Rodriguez Meza (menedzser) vezeti, és a következő tagokból áll: Gemechu Aga, Nesma Ali, David C. Francis, Norma Janeth Gomez Caceres, Caroline Gomes Nogueira, Arvind Jain, Filip Jolevski, Nona Karalashvili, Hibret Maemir, Eugenia Aurora Rodriguez Cuniolo, Davide Salvatore Mare, William Soh, Nazim

Tamkoc, Kohei Ueda, Domenico Viganola, Rose Wairimu Gachina és Joshua Wimpey.

A csapat elnézést kér minden olyan személytől vagy szervezettől, aki vagy amelyik véletlenül kimaradt ebből a listából, és köszönetét fejezi ki a Subnational B-READY az Európai Unióban tanulmányokhoz hozzájáruló valamennyi munkatársnak, beleértve azokat is, akiknek a neve itt nem szerepel.

Vezetői összefoglaló

Subnational Business Ready (B-READY) az Európai Unióban: A regionális üzleti klíma átfogó értékelése

A Subnational B-READY az Európai Unióban (EU) sorozat a Világbank által az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságával (DG REGIO) partnerségben vezetett projekt, amelynek célja az üzleti környezet értékelése és javítása az EU különböző régióiban. Idén a Subnational B-READY sorozat hat uniós tagállam – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – 40 városára terjed ki, 36 európai régiót lefedve. Ez a szakasz a Világbank korábbi, 2017 és 2022 között ezekben az országokban végzett regionális tanulmányaira épül. A korábbi „Subnational az EU” jelentések az üzleti környezetet értékelték Bulgáriában, Magyarországon és Romániában (2017), Horvátországban, a Cseh Köztársaságban, Portugáliában és Szlovákiában (2018), Görögországban, Írországban és Olaszországban (2020), Ausztriában, Belgiumban és Hollandiában (2021), valamint Dániában, Finnországban és Svédországban (2022), 16 uniós tagállam 115 helyszínét lefedve. A tanulmányok megalapozták a szabályozási hiányosságok beazonosítását és a legjobb gyakorlatok megosztását az EU regionális gazdasági kohéziójának megerősítése érdekében. A csapat a folyamatos munka keretében indítja a mérések második körét, amely több mint 60 cseh, görög, ír, olasz, lengyel, spanyol és lengyel városra terjed ki. A harmadik forduló 2025-ben kezdődik, és az értékelést több uniós tagállamra is kiterjesztik.

Célkitűzés

A Subnational B-READY tanulmányok elsődleges célja a szabályozási környezet regionális egyenlőtlenségeinek beazonosítása és kezelése, valamint a magánszektor növekedését, a munkahelyteremtést és a fenntarthatóságot elősegítő reformok előmozdítása. A Subnational B-READY sorozat a helyi szintű üzleti környezet szigorú, adatalapú elemzését nyújtja, használható betekintést kínálva a politikai döntéshozóknak. A vállalatok életciklusának kulcsfontosságú területeit vizsgálva – vállalkozás alapítása, vállalkozás helye (beleértve az építési engedélyeztetést, a környezetvédelmi engedélyeztetést és az ingatlanátruházást), közüzemi szolgáltatások (áram, víz és internet), vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség – a jelentés útitervet kínál a vállalkozásokat helyi szinten közvetlenül érintő adminisztratív folyamatok és szabályozási kere-

tek javítására, a következő hét magyar városban: Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged és Székesfehérvár.

Célközönség

Ez a Subnational B-READY jelentéssorozat széles közönséget céloz meg, a nemzeti és helyi kormányzati tisztviselőktől kezdve a magánszektor érdekelt felein át a fejlesztési ügynökségekig, a politikai döntéshozóig és a kutatókig. Az eredmények célja segíteni ezeket a csoportokat a legjobb gyakorlatok beazonosításában, a szabályozási szűk keresztmetszetek csökkentésében, valamint a régiók közötti egységesebb és hatékonyabb üzleti környezet kialakításában. Emellett az összegyűjtött adatokat a helyi önkormányzatok hatékony eszközként használhatják fel a teljesítmény összehasonlítására és időbeli nyomon követésére, nemcsak a nemzeti normákhoz képest, hanem nemzetközi viszonyításban is. Az alapul szolgáló átfogó, országspecifikus adatkészletek bőséges lehetőséget nyújtanak a magánszektor fejlődésének és növekedésének további kutatására.

A regionális adatok jelentősége

A regionális dinamika ismerete lehetővé teszi, hogy egy gazdaság befogadóbb és fenntarthatóbb növekedést érjen el. A Subnational B-READY jelentések a kormányok rendelkezésére bocsátják a célzott reformok megtervezéséhez szükséges bizonyítékokat, lehetővé téve a régiók számára az üzleti környezetük javítását és a teljesítménybeli különbségek áthidalását. Remény szerint a legfontosabb megállapítások a magasan teljesítő városokban megfigyelt bevált gyakorlatok terjesztésével ösztönzik majd a régiók közötti tudásátadást. A várakozásoknak megfelelően a legjobb gyakorlatok megosztása régiók közötti fejlesztésekhez vezet, ami végső soron az egész EU versenyképességét ösztönzi.

Az eredmények és a fejlesztendő területek kiemelésével ezek az értékelések a nemzeti és regionális politikai döntéshozókat kívánják támogatni az érdemi reformok előmozdításában. A projekt így példázza a Világbank és a Regionális Politikai Főigazgatóság közös elkötelezettségét az EU-n belüli gazdasági kohézió és ellenálló képesség szigorú elemzések és tényeken alapuló politikai ajánlások révén történő erősítése mellett.

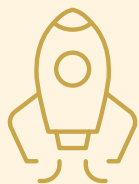
Főbb megállapítások

- ▶ A tanulmányban vizsgált hét magyar város különböző területeken rendelkezik erősségekkel. Miskolc két területen is élen jár (vitarendezés és vállalati fizetésképtelenség). Az építkezésekhez és ingatlanátruházáshoz (vállalkozás helye) szükséges építési és környezetvédelmi engedélyek beszerzése Budapesten a legkönnyebb, a közüzemi szolgáltatások (áram, víz és internet) terén pedig Debrecen vezet. Győr, annak ellenére, hogy egyik területen sem teljesít az élen, három témakörben is a második helyen végzett (vállalkozás helye, közüzemi szolgáltatások és vállalati fizetésképtelenség).
- ▶ A városok teljesítménye területenként jelentősen eltérő. Budapesten például van mit javítani a vállalkozások fizetésképtelensége, a közüzemi szolgáltatások és a vitarendezés terén. Debrecen a második legalacsonyabb pontszámot kapta vállalkozás helye terén. Pécs és Szeged jó teljesítményt mutatott a vállalkozás helye és a vitarendezés terén, de Pécs lemarad a vitarendezés terén, Szeged pedig mind a vállalkozás helye, mind a közüzemi szolgáltatások terén hátrányban van. Mivel különböző erősségeik vannak, mind a hét városnak van mit megosztania egymással és amit tanulnia egymástól.
- ▶ A magyar városok átlagosan a legmagasabb pontszámot a vállalkozás alapítása és a vállalkozás helye terén szerezték (100-ból 89,9, illetve 83,2). Ezek azok a területek, amelyeken a legkisebbek a városok közötti különbségek, ami azt jelzi, hogy a vállalkozás alapítása, valamint az ingatlanátruházás, és az építési és környezetvédelmi engedélyeztetés – a vállalkozás helye témakör alkotóelemei – a mért régiókban azonos hatékonysággal valósulnak meg.
- ▶ A közüzemi szolgáltatások témakör, amely az áram-, víz- és internetszolgáltatást foglalja magában, a leggyengébb országos átlagpontszámmal rendelkezik (64,8 pont). Az országnak a vitarendezés és a vállalati fizetésképtelenség témakörökben is van hova fejlődnie, ahol a városok átlagpontszáma 75,6, illetve 79,4.
- ▶ A vitarendezés az a terület, ahol az összes mért területet tekintve a legnagyobb a legrosszabbul (Pécs) és a legjobban (Miskolc) teljesítők között nyolc pont a különbség ebben a témakörben.
- ▶ A magyar városoknak a közüzemi szolgáltatások témakörében is van mit tanulniuk egymástól, ahol a legjobban (Debrecen) és a legrosszabbul (Szeged) teljesítő városok között 5,3 pont a különbség.
- ▶ A magyar városok általában jobban teljesítenek a szabályozási keret erőssége (I. pillér) és a működési hatékonyság (III. pillér) terén, ám jelentős kivételt képez a közüzemi szolgáltatások területe, ahol a működési hatékonyság pillér a legrosszabb a mért területek közül.
- ▶ A közszolgáltatások biztosítása (II. pillér) terén hiányosságok mutatkoznak, különösen a vállalkozás helye és a vitarendezés területén. Összefoglalva: annak ellenére, hogy a jogszabályok léteznek, és megfelelnek a nemzetközi bevált gyakorlatoknak, az országban érdemes volna fejleszteni a jogszabályok végrehajtásához szükséges szolgáltatásokat.
- ▶ Habár a magyar városok egységes szabályozási keretrendszer követnek és a közszolgáltatások színvonalá nagyra részét azonos, a szabályozás gyakorlati végrehajtása, valamint a közhivatalok hatékonysága országon belül eltérő értékeket mutat. A tanulmányban elemzett városok közötti eltérések nagyrészt az üzleti szabályozási folyamatok működési hatékonyságában mutatkozó különbségek okozzák, és a III. pillér tekintetében a vállalkozás alapítása kivételével minden témakörben regionális eltérések mutatkoznak.
- ▶ A hét mért városban az építési engedélyezés Győrben a leggyorsabb (76 nap) és Szegeden a leglassabb (122 nap). Hasonlóképpen az ingatlanok nyilvántartásba vétele esetében, ahol a főbb eljárási lépések városonként azonosak, a folyamat lebonyolításához szükséges idő 16 naptól (Székesfehérvár) 55 napig (Szeged) terjed – mely utóbbi érték több, mint háromszor hosszabb az előbbinél. Ennek oka elsősorban az adásvételi okirat földhivatali nyilvántartásba vételéhez szükséges idő.

- ▶ A három mért közüzemi szolgáltatás (áram, víz és internet) esetében az idő, a költségek, valamint a szolgáltatáskimaradások száma és gyakorisága jelentősen eltérő értékeket vesz fel. Miskolcon például 295 napot vesz igénybe az áramszolgáltatás bekötése, míg Budapesten és Győrben több mint két hónappal hosszabb ideig, összesen 360 napig kell várni erre.
- ▶ A két olyan témakörben, ahol a helyi bíróságok döntő szerepet játszanak – vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség – szintén mutatkoznak regionális különbségek. A hét város közül csak Budapesten és Debrecenben van kereskedelmi ügyekre szakosodott osztály a meglévő regionális bíróságokon belül, és a kereskedelmi jogviták rendezéséhez szükséges idő 420 naptól (Szeged) 605 napig (Győr) terjed. A vállalati fizetéseképtelenség tekintetében a regionális különbségek elsősorban a felszámolási eljárásokra vezethetők vissza, mivel a helyi bíróságok eltérő munkaterheléssel és belső szervezeti kérdésekkel szembesülnek.

Fejlesztendő területek

Vállalkozás alapítása

A magyarországi vállalkozások alapításának javítandó területei közé tartoznak többek között a korlátolt felelősségű társaságok induló tőkéjére vonatkozó követelmény eltörlése, a harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele, valamint a kereskedelmi kamarai regisztrációs és díjfizetési kötelezettség felülvizsgálata. A minimálistőke-követelmény eltörlése összhangban van a többi uniós országban és világszerte tapasztalható tendenciákkal. A kutatások arra is utalnak, hogy a követelménynek korlátozott értéke van a hitelezők védelme szempontjából. A harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele hozzájárulna a regisztrációval kapcsolatos költségek csökkentéséhez, ami különösen a kisebb vállalkozásoknak kedvezne. Végül Magyarország megfontolhatná a kötelező kamarai regisztráció felülvizsgálatát, és ehelyett önkéntes megközelítést alkalmazhatna.

Vállalkozás helye

A környezetvédelmi engedélyeztetési eljárás javítása érdekében elengedhetetlen a bíróságon kívüli vitarendezési mechanizmusok bevezetése, ami egyszerűsítheti a vitarendezést és javíthatja a környezetvédelmi viták kezelésének hatékonyságát. Emellett Magyarország számára előnyös lenne, ha jobban integrálná és megkönnyítené a nyilván-

nosság hozzáférést a környezetvédelmi engedélyeztetési eljáráshoz. Ingatlanátruházás tekintetében elengedhetetlen a földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek, például a cégbíróság, az adóhatóság és a tényleges tulajdonosi nyilvántartás adatbázisával. Ezen túlmenően Magyarországnak az átláthatóság fokozása érdekében éves statisztikákat kell közzétennie a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint nemek szerinti bontásban a tulajdonjogra vonatkozó adatokról. Ezenkívül az országnak hatékony mechanizmusokat kell bevezetnie a földvita rendezésére. Az építési engedélyek tekintetében alapvető fontosságú az építési engedélyekre vonatkozó követelmények és előírások egységesítése, valamint a befejezett építkezések végső ellenőrzésének és jóváhagyásának leegyszerűsítése.

Közüzemi szolgáltatások

A magyarországi villamosenergia-ágazat egyik fő fejlesztési területe az áramcsatlakozások igénylésére szolgáló online platformok bevezetése és megerősítése. Míg egyes városok elektronikus platformokat vezettek be az új csatlakozási kérelmek benyújtására, más városokban ez még nem valósult meg. Ezen túlmenően az online platformok hatékony működéséhez ügyféltámogatás, a platformok működtetésére vonatkozó online iránymutatások biztosítása és tudatosságnövelő kampánynak kellene, hogy társuljon. A statisztikák gyűjtése és közzététele révén az átláthatóság

és az elszámoltathatóság további fokozására van szükség. Az adatvezérelt jelentéstétel segíthet a vállalkozóknak és a közműszolgáltatóknak világos és reális elvárásokat megfogalmazni. Az adatszolgáltatás közvetett elszámoltathatósági intézkedésként is működhetne, mely a közműszolgáltatókat és a közigazgatást a teljesítményük javítására ösztönözné. Végül az áramcsatlakozás kiépítésének hatékonyságát érdemes volna az országban a közös tervezést bevezető jogszabályi keret bevezetésével, az engedélyezési határozatokra vonatkozó szigorúbb határidők előírásával és a kockázatalapú engedélyezési megközelítés elfogadásával növelni.

Ami a vizet illeti, az új vízcsatlakozások kérelmezésének folyamatát országszerte egységesíteni kell. Szeged egy olyan egyszerűsített megközelítést kínál, ahol a közműszolgáltató a csatlakozási javaslatokat közvetlenül a kérelmezőknek küldi meg az elektronikus platformon, egységesen 15 napos határidővel. A szegedi megközelítés országos szintű bevezetése Magyarország-szerte növelné a hatékonyságot, az egységesítést és a kiszámíthatóságot. A fogyasztók számára kihívást jelenthet a vízdíjak és azok kiszámítási módjának megtekintése. Jelenleg a tarifák nem könnyen hozzáférhetőek a nyilvánosság számára, és hiányzik a nemzeti szabályozó hatóság felügyelete. A szabályozó hatóságnak fel kell hatalmaznia a vízszolgáltatókat, hogy az átláthatóság fokozása és az ország közszolgáltatásokra vonatkozó szabályozási keretének és szabványainak javítása érdekében tegyék közzé a fogyasztási tarifákat az interneten. Végezetül a vízcsatlakozásra vágyó magyarországi ügyfelek számára lehetővé kell tenni, hogy saját vállalkozót bízjanak meg ahelyett, hogy a közműszolgáltatókra várnának. Ez nemcsak a folyamatot gyorsítaná fel, hanem erőforrásokat is felszabadítana a közműszolgáltatóknál, lehetővé téve számukra, hogy egyéb, magasabb prioritást élvező feladatokon dolgozzanak.

Vitarendezés

Magyarországon az egyik jelentős fejlesztendő terület a kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások létrehozása. A kereskedelmi jogviták idő- és költségigényesek lehetnek a kisvállalkozások számára. A

kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások, melyek Magyarországon jelenleg hiányoznak, jellemzően rövidebb határidőkkel és egyszerűbb szabályokkal dolgoznak, ami csökkenti az érintett felek költségeit. Ezen túlmenően nincs olyan jogi keret, amely kereskedelmi peres ügyekben meghatározná a szünetelés maximális

számát. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által javasolt ilyen korlátozások bevezetése szigorúbb határidőket biztosítana, és növelné a kereskedelmi peres eljárások hatékonyságát. Emellett a bírósági ítéletek kereshető adatbázisban való ingyenes hozzáférhetővé tétele növelné az igazságszolgáltatás átláthatóságát. Annak biztosítása, hogy az elsőfokú bíróságok valamennyi kereskedelmi ítélete elérhető legyen a vállalkozók és a jogalkalmazók számára, növelné az ügyek eredményeinek láthatóságát és erősítené a közbizalmat, ezáltal növelve a befektetők bizalmát a szabályozás alkalmazása iránt.

Vállalati fizetéseképtelenség

Bár a magyar fizetéseképtelenségi eljárások megfelelnek a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatok többségének, néhány kulcsfontosságú területen van még mit javítani. Először is, a fizetéseképtelenségi eljárók kiválasztásának átláthatósága az

eljárás tisztességességének biztosítása érdekében naprakész lista fenntartását igényli. Emellett a helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása elengedhetetlen az eljárások – különösen a virtuális tárgyalások – hatékony lefolytatásához. Az ítéletek időben történő közzététele és a lebontott statisztikák rendelkezésre állása fontos a fizetéseképtelenségi eljárások felgyorsítása és az átláthatóság növelése szempontjából. A további képzési programok elfogadása – mind a budapesti, mind a helyi bíróságok bevonásával – szintén hozzájárulna a régiókban mutatkozó kompetencia növeléséhez. Végezetül lépéseket kell tenni az ingatlanátruházások átláthatóságának fokozása érdekében, megfontolva az adósok szigorúbb felügyeletének bevezetését az ingatlanok eladása vagy elajándékozása során. A szakértők arról számoltak be, hogy egy vállalat felszámolásának késleltetése érdekében több esetben is csődeljárást alkalmaztak. Ezenkívül átláthatósággal kapcsolatos problémákról (az adósok a fizetéseképtelenség bejelentése előtt megpróbálják mesterségesen ügyletekkel eladni/elajándékozni eszközeiket a hitelezők egy kiválasztott csoportjának, és nem tartják be a *par condicio creditorum* elvét) is beszámoltak. Ennek keretében érdemes volna szilárdabb nyomon követési és jelentéstételi rendszereket bevezetni.

1. táblázat A magyarországi szabályozás javítására mutató potenciális lehetőségek összefoglalása

Téma	Fejlesztendő területek	Érintett érdekelt felek
Vállalkozás alapítása	A korlátozott felelősségű társaságokra vonatkozó indulótőke-követelmény megszüntetése	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium
	A harmadik felek bevonásának opcionálissá tétele	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Cégbíróságok
	Megfontolandó a kereskedelmi kamarai nyilvántartásba vétel önkéntessé tétele	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Kereskedelmi Kamara
Vállalkozás helye	Építési engedélyeztetés	
	A követelmények és szabályozások egységesítése	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Építésügyi és Közlekedési Minisztérium
	A végső ellenőrzések és jóváhagyások összevonása az építkezés befejezésekor	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Építésügyi és Közlekedési Minisztérium Megyei szintű kormányhivatalok Közműszolgáltatók
	Környezetvédelmi engedélyeztetés	
	Megfontolandó a bíróságon kívüli mechanizmusok beépítése	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Energiaügyi Minisztérium Nemzeti Hulladékgazdálkodás Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Minisztérium
	A nyilvános hozzáférésnek a környezeti engedélyeztetési eljárásba való fokozott integrálása és a hozzáférés megkönnyítése	
	Ingatlanátruházás	
	A földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek adatbázisaiba	<ul style="list-style-type: none"> Földhivatal Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV)
	Éves statisztikák közzététele a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint a tulajdonjogra vonatkozó adatok közzététele nemek szerinti bontásban	<ul style="list-style-type: none"> Földhivatal
	A földviták hatékony kezelésére szolgáló mechanizmusok bevezetése	
Közüzemi szolgáltatások	Áram	
	Az online pályázati platformok megerősítése és megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> Elosztó közművek
	Az átláthatóság és az elszámoltathatóság növelése statisztikák gyűjtésével és közzétételével	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Elosztó közművek Önkormányzatok Beszállítók Kormányhivatalok
	Az áramellátás követelményeinek leegyszerűsítése	
	Víz	
	Az új vízcsatlakozás kialakítási folyamatának felgyorsítása a jóváhagyási lépések számának csökkentésével	<ul style="list-style-type: none"> Építésügyi és Közlekedési Minisztérium Vízművek
	Lehetőség biztosítása az ügyfeleknek arra, hogy a teljes csatlakozási folyamatot a közüzemi szolgáltatóra bizzák	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Vízművek
	A vízdíjak átláthatóságának és szabályozásának növelése	

1. táblázat A magyarországi szabályozás javítására mutató potenciális lehetőségek összefoglalása

Téma	Fejlesztendő területek	Érintett érdekelt felek
Vitarendezés	Kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárások bevezetése	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Magyarország Bíróságai
	A szünetelésre vonatkozó jogi korlátozások bevezetése	
	Bírósági ítéletek közzététele	
Vállalati fizetésképtelenség	Az aktív fizetésképtelenségi eljárók tevékenységének átláthatóbbá tétele	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Országos Bírósági Hivatal (OBH) Országos Bírói Tanács (OBT) Reorganizációs és Fizetésképtelenségi Szakértők Egyesülete (RFE)
	A helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása	
	Az ítéletek naprakész közzétételeinek biztosítása	
	A statisztikák átláthatóságának biztosítása minden szinten	
	Fizetésképtelenségi képzési programok végrehajtása helyi szinten	
	Tisztességes és egyenlő bánásmód biztosítása minden hitelezővel szemben	

Forrás: Subnational Business Ready

Módszerek

A Világbank által a magánszektor fejlődésének előmozdítására kifejtett átfogó erőfeszítések keretében készített Subnational B-READY tanulmány szerepe a földrajzi különbségek feltárása céljából kiértékelni az üzleti környezetet a mért gazdaságok kiválasztott városaiban. Az értékelések a magánszektor holisztikus szemléletét követik, mivel a magánszektor fejlesztésének valamennyi érdekeltjét figyelembe veszik, köztük a meglévő vállalatokat, a potenciális belépőket és a polgárokat, olyan szempontok kiértékelésével, mint az átláthatóság és a környezetvédelmi követelmények. Az értékelések a Subnational B-READY csapata által gyűjtött eredeti adatokon, valamint az interneten elérhető jelentéseken alapulnak.

Új termékként a Subnational B-READY a Global B-READY jelentés módszertanát használja, ez utóbbit az ügyfél igényei alapján a projektspecifikus összefüggésekhez igazítva. Idővel a projekt földrajzi lefedettsége növekedni fog, a módszertan pedig finomhangolttá válik. A Subnational Európai Unióban (EU) projekt első szakaszában hat uniós gazdaság – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – 40 városáról készültek Subnational B-READY értékelések.

Az EU-ban a Subnational B-READY-értékelések tárgyát képező városok kiválasztása a földrajzi lefedettség és a méret alapján történik, az Európai Bizottsággal és a nemzeti kormányokkal folytatott konzultációk alapján. Magyarországon a Subnational B-READY hét régió hét városára terjed ki a NUTS2¹ szinten: Budapest (Budapest),

Debrecen (Észak-Alföld), Győr (Nyugat-Dunántúl), Miskolc (Észak-Magyarország), Pécs (Dél-Dunántúl), Szeged (Dél-Alföld) és Székesfehérvár (Közép-Dunántúl) (1. térkép).

Az EU-ban a Subnational B-READY értékelések öt témakörbe vannak szervezve, amelyek a vállalat életciklusát követik: vállalkozás alapítása, vállalkozás helye, közüzemi szolgáltatások, vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség (1. ábra). Az értékelések magukba foglalják a digitális átvétel, a környezeti fenntarthatóság és a nemek közötti egyenlőség területeit, melyek átfedésben vannak az öt témakör tekintetében.

1. térkép A Subnational B-READY által lefedett magyarországi városok

Forrás: Subnational Business Ready

1 A statisztikai célú területi egységek némenklatúrája (NUTS) az Európai Unió által kidolgozott és szabályozott geokódszabvány, amely az országok statisztikai célú közigazgatási felosztására szolgál. Az igazgatási osztályoknak három fő kategóriája van: NUTS1 (főbb társadalmi-gazdasági régiók), NUTS2 (regionális politikák alaprégiói) és NUTS3 (kistérségek speciális diagnózisokhoz). További részletekért lásd: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>.

1. ábra Subnational B-READY témakörök

Forrás: Business Ready

Az öt Subnational B-READY téma mindegyike három pilléren nyugszik: szabályozási keret, közszolgáltatások és működési hatékonyság (2. ábra). A szabályozási keret pillér azokat a szabályokat és előírásokat foglalja magában, amelyeket a vállalkozásoknak be kell tartaniuk a vállalkozás megnyitása, működtetése és bezárása során. A közszolgáltatások egyaránt vonatkoznak azokra a létesítményekre, amelyeket a kormányok biztosítanak a szabályozásoknak való megfelelés támogatására, valamint az üzleti tevékenységeket lehetővé tevő intézményekre és infrastruktúrára. A projektben a közszolgáltatások a vállalat életciklusához kapcsolódó üzleti környezeti területekre korlátozódnak. A működési hatékonyság egyaránt vonatkozik a szabályozási keretnek való megfelelés egyszerűségére és a vállalkozások

számára közvetlenül releváns közszolgáltatások hatékony használatosságára.

A Subnational B-READY módszertanja az egyes témakörökön belül minden pillérré vonatkozóan számos mutatót állít össze a Global B-READY kategorizálásnak megfelelően.² A mutatók kiválasztása azok relevanciája, hozzáadott értéke és kiegészítő jellege alapján történt. Ezeknek a mutatóknak öt fő jellemzője van: a bevált gyakorlatokat mutatják, számszerűsíthetőek és szakpolitikai reformok révén megvalósíthatók; a témákon belül a *de jure* és a *de facto* intézkedések egyensúlyára töreksznek, az egyes gazdaságok között összehasonlíthatók és az egyes gazdaságokon belül reprezentatívak, valamint az egyes témakörök legfontosabb aspektusait ölelik fel.

2. ábra A Subnational B-READY pillérei

Forrás: Business Ready

² A Global B-READY mutatókat úgy igazították ki, hogy jobban illeszkedjenek a Subnational B-READY értékelésekhez: a működési hatékonyság pilléréből a piacra lépés két mutatóját kihagyták, mivel azok regionális szinten nem relevánsak, a működési hatékonyság pilléréből pedig a telephely egy mutatóját kihagyták, mivel nem volt megfelelő a regionális lefedettség.

A szabályozási keret pillérében a mutatók a szabályok és szabályozások minőségével foglalkoznak, különbséget téve az üzleti környezet egyértelműségét, méltányosságát és fenntarthatóságát eredményező, illetve a vállalkozói tevékenységet szükségtelenül korlátozó szabályok és szabályozások között. A közszolgáltatások pillérében a mutatók a digitalizációt, az interoperabilitást, az átláthatóságot és a szolgáltatások megfelelőségét hangsúlyozzák, amivel a cél a szabályozásnak való megfelelés megkönnyítése és az üzleti tevékenységek lehetővé tétele. A működési hatékonyság pillérében a témakörökre vonatkozó mutatók a cégek gyakorlati tapasztalatait értékeli az üzleti környezettel kapcsolatban.

A Subnational B-READY a szakértői kérdőívekből származó elsődleges adatokat kombinálja a Global B-READY módszertan szerint végzett vállalati felmérések során gyűjtött adatokkal (3. ábra). Uniós kontextusban az egyes városok esetében a NUTS2 régió szintjén összesített vállalatközi felmérések adatait használták. A szabályozási keret és a közszolgáltatások mutatóinak összeállítását segítő részletes adatokat minden esetben szakértői kérdőívek segítségével gyűjtötték. A működési hatékonysági mutatókra vonatkozó adatokat a vállalkozás helye, a közüzemi szolgáltatások és a vitarendezés témakörében szakértői kérdőívek és vállalati felmérések kombinációjával gyűjtötték.³ Az olyan témakörök esetében, amelyekkel a vállalatok nem szembe-sülnek rendszeresen, mint például a vállalkozás alapítása vagy a vállalati fizetésektelenség, az adatgyűjtés kizárólag szakértői kérdőívekre támaszkodott.

A Global B-READY módszertanhoz hasonlóan a Subnational B-READY esetében a szakértői felmérésekkel gyűjtött adatokat az állami szervektől kapott válaszokkal összevetve érvényesítik. A szakértők minden olyan választ utánpótlásnak, amely ellentmondásos vagy nem meggyőző adatpontokat eredményez. Ezen túlmenően a Subnational B-READY módszertan esetében az egyeztetési folyamatot mindaddig folytatják, amíg az adatpontot további kutatásokon, a közreműködőkkel készített mélyinterjúkon vagy az állami szervekkel folytatott adatellenőrzésen alapuló szilárd bizonyítékokkal meg nem erősítik.

A Subnational B-READY olyan pontozási módszert alkalmaz, amely az egyes mutatókat a Global B-READY módszertanját követve alkategóriákba, kategóriákba és pillérekbe sorolja (4. ábra). A módszertan az egyes alkategóriák megfelelő súlyozásával lehetővé teszi a pillérek, illetve a gazdaságok közötti összehasonlítást. A mutatóktól a pillérekig a pontszámokat a súlyozott pontszámok összegzésével összesítik. Minden pillért 100 pontra értékelnek, a téma pontszámát pedig a pillérek pontszámainak átlagolásával számítják ki.

A Subnational B-READY szabályozása a legmagasabb szintű adatintegritási normák szerint történik, beleértve a megbízható adatgyűjtési folyamatokat, a szilárd adatvédelmet és az egyértelmű jóváhagyási protokollokat, amelyeket a Subnational B-READY weboldalon nyilvánosan elérhető [Subnational Business Ready \(B-READY\) kézikönyv és útmu-](#)

3. ábra Subnational B-READY adatforrások

Szakértői kérdőívek

- Az üzleti szabályozásokkal és a kapcsolódó közszolgáltatásokkal és intézményekkel rendszeresen foglalkozó szakértőktől származó adatok.
- Elsősorban *de jure*, adott esetben *de facto* információk nyújtása.
- Adatgyűjtés tematikus kérdőívek segítségével, amelyeket kérdőívenként és városonként három-öt szakértőnek adtak ki.
- A magánszektor és az állami szervek szakértőitől.

Vállalati felmérések

- Adatgyűjtés bejegyzett vállalatok reprezentatív mintájának tulajdonosaitól vagy vezetőitől.
- *De facto* tájékoztatás nyújtása.
- Az adatgyűjtés beágyazva a [Világbank vállalati felméréseibe](#) (évi 15-ről 65-re bővítve).
- Háromévente frissítve az egyes gazdaságokra vonatkozóan.

Forrás: Subnational Business Ready

³ A közüzemi szolgáltatások témakör működési hatékonyság pillérének egyik mutatója esetében a Global B-READY felmérésekkel ellentétben nem a vállalati felmérésekből, hanem a szakértői felmérésekből származó adatokat használták, mivel a vállalati felmérések adatai regionális szinten korlátozottak.

4. ábra Subnational B-READY pontozási szintek

Forrás: Business Ready

[tató](#) ismerteti. Ezenkívül a [B-READY módszertani kézikönyv](#) részletesen ismerteti a B-READY mutatókat és a pontozási módszert. A B-READY módszertani kézikönyvtől való esetleges eltéréseket a Subnational B-READY kézikönyv és útmutató tartalmazza. A projektirányítási dokumentumokat a

projekt kezdeti fázisainak előrehaladtával frissítik és javítják. Mivel a B-READY irányításának sarokköve az átláthatóság és a megismételhetőség, a pontszámok kiszámításához használt összes városi szintű adat nyilvánosan hozzáférhető lesz a projekt weboldalán.

Összesített eredmények

A magyar városok átlagosan a piacra lépés és a telephely témakörökben kapták a legmagasabb pontszámot (89,9, illetve 83,2 pont). E két témakörben nagyon alacsony a pontszámok városok közötti eltérése, ami azt jelzi, hogy a vállalat alapítás, az ingatlanáruházás, valamint az építési és környezetvédelmi engedélyeztetés a mért régiókban azonos hatékonysággal történik.

Ezzel szemben a vitarendezés és a vállalati fizetésképtelenség témakörökben az átlagos pontszám 75,6, illetve 79,4 pont, ami fejlesztés igényét jelzi. A vitarendezésben Miskolc és Szeged teljesít a legjobban, míg Pécs és Székesfehérvár a legrosszabbul. A vitarendezés terén szubnacionális különbségek vannak mind a közszolgáltatások elérhetősége, mind a hatékonyság tekintetében. A közszolgáltatások elérhetőségét tekintve csak Budapesten és Debrecenben van olyan speciális bírósági osztály, amely kizárólag kereskedelmi ügyek elsőfokú tárgyalására szakosodott. A hatékonyságot tekintve a bírósági peres eljárások Szegeden a leggyorsabbak (420 nap), míg az ítélet végrehajtása Miskolcon tart a legkevesebb ideig (30 nap). A viszonyítás kedvéért Győrben akár 605 napig is eltarthat egy bírósági peres eljárás, Debrecenben, Szegeden és Székesfehérváron pedig akár két hónapot is igénybe vehet egy ítélet végrehajtása. A legrosszabbul és a legjobban teljesítők közötti különbség ebben a témakörben nyolc pont, ami a legnagyobb különbséget jelenti az összes mért területen (5. ábra).

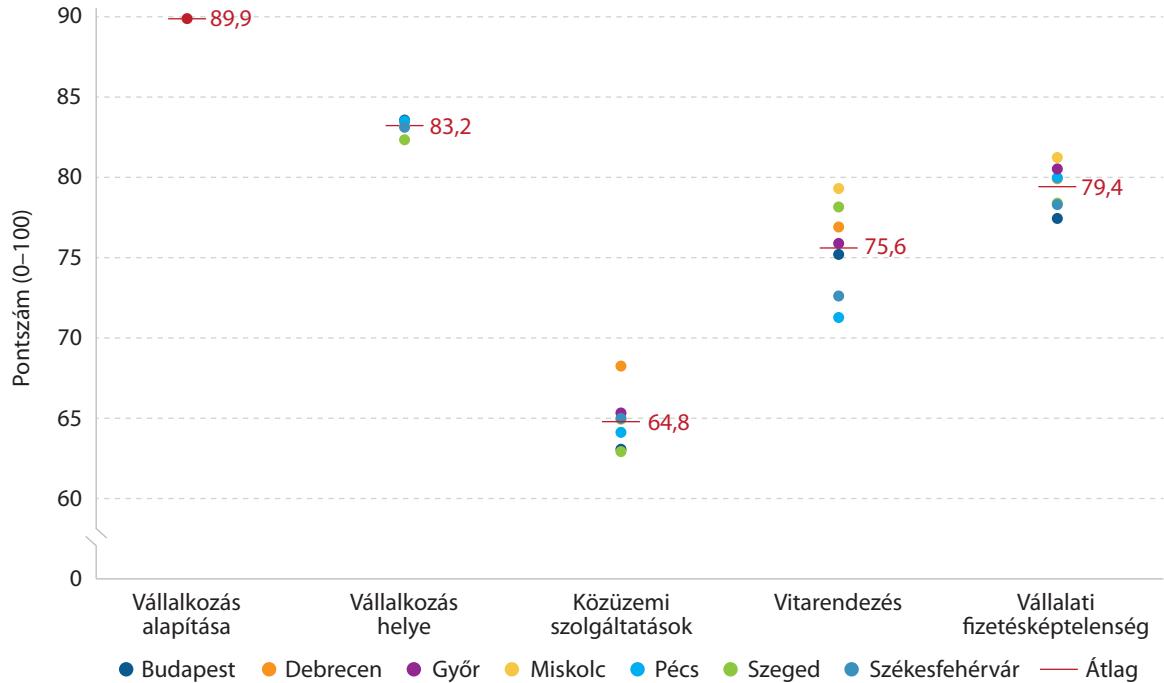
A vállalkozások fizetésképtelensége terén Miskolc vezet 81,3 ponttal, míg Budapest az utolsó 77,4 ponttal. A hatékonyság tekintetében a különbségek elsősorban a felszámolási eljárások hosszában mutatkoznak, az egyes bíróságok munkaterhelésétől és belső szervezési problémáitól, valamint – különösen Budapesten – a felszámolási⁴ és az átszervezési⁵ eljárások költségeitől függően.

A közüzemi szolgáltatások témakör, amely az áram-, víz- és internetszolgáltatást foglalja magában, a leggyengébb átlagos és városspecifikus pontszámokat kapta. A hatékonyság szempontjából például az áramcsatlakozás kiépítése Budapesten és Győrben közel egy évig (360 nap), de még a leggyorsabb városban is (Miskolc) 295 napig tart. Szabályozási oldalról az erőfeszítések megkettőződése abból adódik, hogy az új hálózatok kiépítéséhez szükséges ásatások során nem követelik meg a közös tervezést és a közművek közötti koordinációt. A legrosszabbul teljesítő városok ezen a területen Szeged 63 ponttal és Budapest 63,1 ponttal. A legjobban Debrecen teljesít 68,3 ponttal. Különösen Szegeden a legdrágább és a második leghosszabb az áramhoz jutás folyamata (3 788 900 HUF és 354 nap). A közüzemi szolgáltatások terén a legtöbb eltérést az internet altémakör pontszámai okozzák. Például azon vállalatok aránya, amelyek kimaradásokat tapasztaltak a szolgáltatásban, a budapesti 69 százaléktól a Debrecennek otthont adó észak-alföldi régióban mindössze 15 százalékig terjed.

4 A felszámolás a fizetésképtelen adós eszközeinek összegyűjtése és értékesítése a vállalat feloszlata és a bevétel hitelezői között történő felosztása érdekében. A felszámolás magában foglalhatja az adós eszközeinek részleges értékesítését, illetve az adós összes vagy legtöbb eszközének értékesítését a vállalkozás folytatása érdekében. A *felszámolás* kifejezés csak a hivatalos bírósági fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozik, és nem foglalja magában a vállalat önkéntes felszámolását.

5 Az átszervezés az olyan eljárások gyűjtőneve, amelyek révén az adós vállalkozásának pénzügyi jólétét és életképességét egy átszervezési terv alapján helyre lehet állítani, hogy a vállalkozás tovább működhessen, beleértve az adósság elengedését, átütemezését vagy tőkévé alakítását és a vállalkozás (vagy annak részei) értékesítését. Az *átszervezés* kifejezés kizárólag a valamennyi kereskedelmi adós számára rendelkezésre álló hivatalos bírósági eljárásokra vonatkozik, és nem foglalja magában a csődegyezségi terveket és a hitelezőkkel kötött peren kívüli megállapodásokat.

5. ábra Általános pontszámok témaköröként és városonként

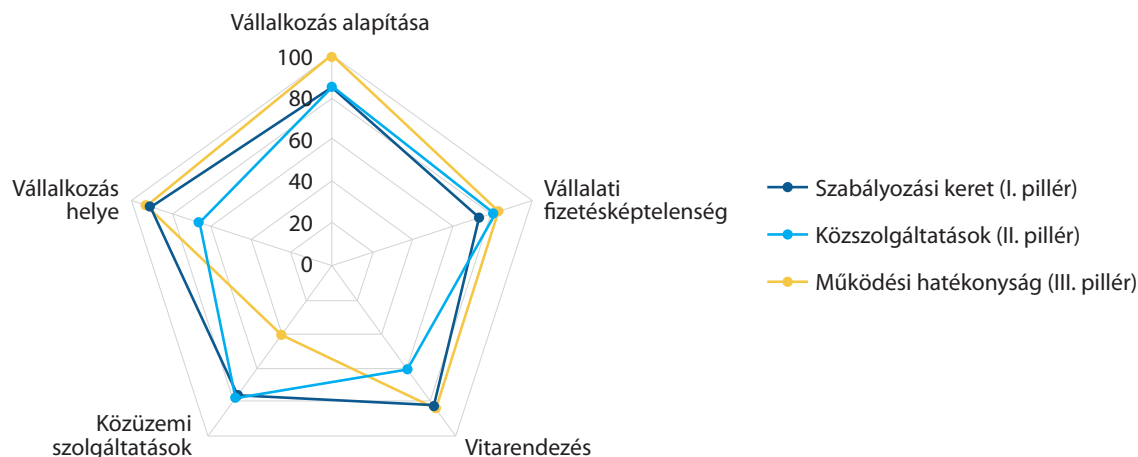
Forrás: Subnational Business Ready

Nincsenek egyértelműen meghatározott, minden témakörben legjobban teljesítő városok. Budapest, Győr és Pécs például a legjobban teljesít a telephely témakörében, ugyanakkor a vitarendezés terén elmaradnak a többi régiótól. Miskolc és Szeged magas pontszámot kap a vitarendezés terén, de ez a magas pontszám ellentétben áll a közüzemi szolgáltatások és a telephely terén elért gyengébb teljesítményükkel.

Az öt témakörben a magyarországi városok általában jobban teljesítenek a szabályozási keret erősségét, illetve a működési hatékonyságot mérő I. és III. pillérben, mint a II. pillérben, amely a közszolgáltatások minőségét és megbízhatóságát értékeli. Mind a hét város viszonylag magas pontszámot kapott az I. és III. pillérben a telephely és a vitarendezés témakörökben. Ezen túlmenően a vállalkozás alapítása területén valamennyi város szinte tökéletes, 99,5 pontos működési hatékonysági pontszámot ért el a III. pillérben. Az új korlátolt felelősségű társaságok bejegyzése mindenhol elektronikus úton történik, és a vállalkozásalapításhoz szükséges folyamatra, valamint a bejegyzett vállalkozásokra vonatkozó információk nyilvánosan elérhetőek az interneten. A másik két pillérrel összehasonlítva a városok átlagosan a legmagasabb pontszámot a III. pillérben, a piacra lépés, a vállalati fizetéseképtelenség, a te-

lephely és a vitarendezés témakörökben érték el (6. ábra). Érdekes kiemelni, hogy a közszolgáltatások pillérében (II. pillér) az átlagpontszám a közüzemi szolgáltatások esetében a második legmagasabb, míg a működési hatékonyság pillérének összesített városi teljesítménye (40,7 pont) a legrosszabb a mért területek közül, különösen az áramcsatlakozás kiépítéséhez szükséges hosszú várakozási idő (295–360 nap, helytől függően) és az internetszolgáltatás megszakadásának gyakorisága miatt (országszerte a vállalkozások 55 százaléka számolt be leállásokról). A II. és a III. pillér pontszámai közötti különbség 37 pont. Ez az eredmény azt jelenti, hogy jelentős különbség van a közszolgáltatások és az infrastruktúra biztosítása, illetve azok tényleges aktualizálása és végrehajtása között.

A témakörökhöz tartozó értékek pillérenkénti bontása azt mutatja, hogy a városok közötti eltérések legnagyobb részét a szabályozási hatékonyságot mérő III. pillér okozza (7. ábra). Ez egy várható eredmény, különösen az EU kontextusában, ahol a szabályozási keretek és a közszolgáltatások nyújtása nemzeti és szubnacionális szinten általában egyégesen történik. Az I. pillér tekintetében, amely a szabályozási keretet vizsgálja, az országon belül nincsenek városi szintű eltérések. Ebben a pillérben a legjobban teljesítő témakör a telephely (90,6 pont a 100-ból), amelyet a piacra

6. ábra Átlagos pontszámok pillérenként témakörök szerint

Forrás: Subnational Business Ready

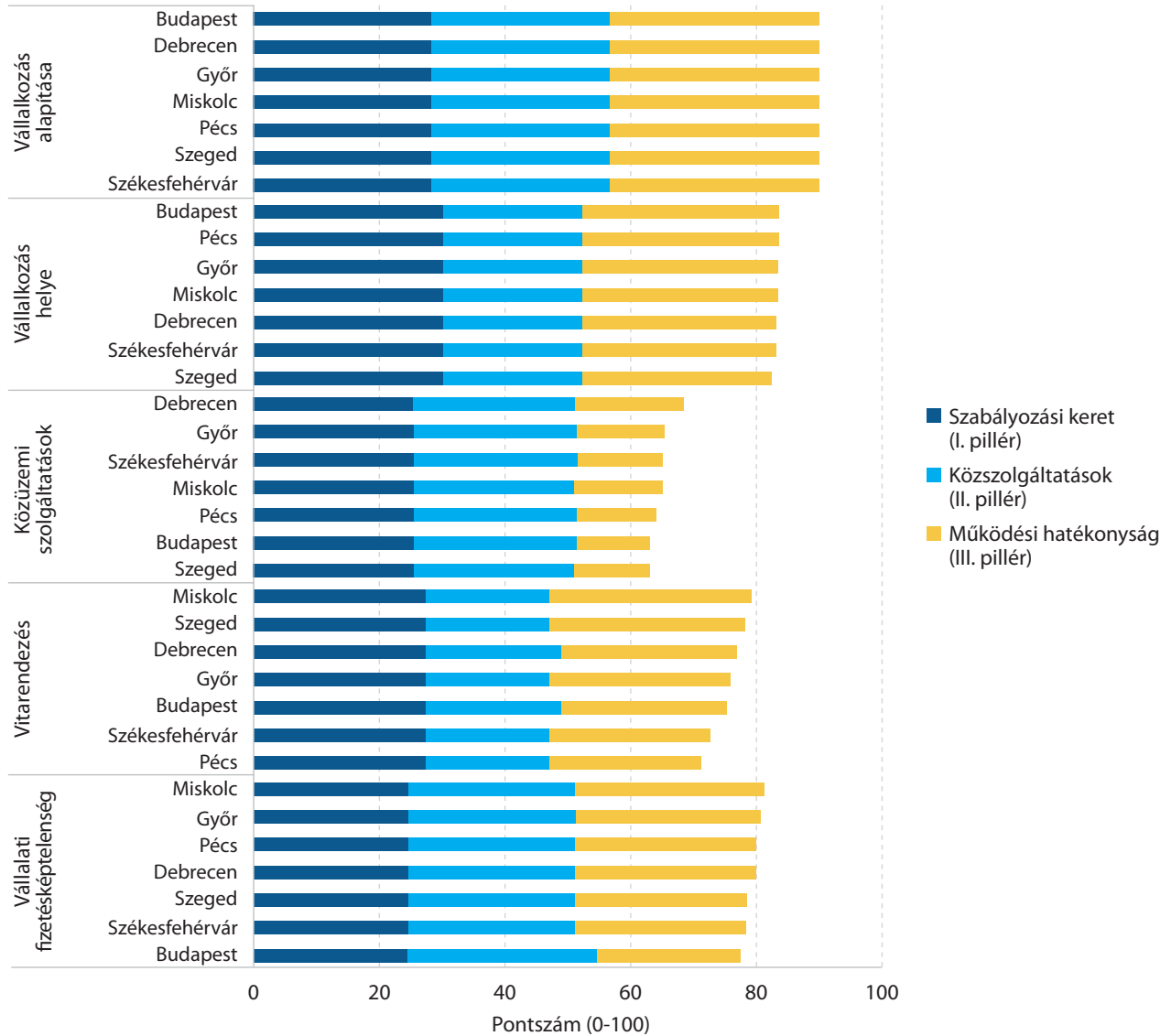
lépés (85 pont) és a vitarendezés (82 pont) követ. A mért területeken a legtöbb törvényt és rendeletet nem regionális, hanem nemzeti szinten fogadják el és alkalmazzák.

Hasonló mintázat figyelhető meg a II. pillérben, amely a közzolgáltatások elérhetőségét vizsgálja – ez utóbbi nagyrészt harmonizáltan történik a magyar városokban. Ugyanakkor azokon a területeken, ahol a helyi bíróságok kulcsszerepet játszanak (vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség), a közzolgáltatások elérhetőségében szubnacionális különbségek vannak. A vállalati fizetéseképtelenség terén Budapest a II. pillér egyértelmű éllovasa, a 100 pontból 10 pont különbséggel a többi városhoz képest. A budapesti fizetéseképtelenségi bíróság szervezete egyedülálló, mivel fizetéseképtelenségre szakosodott bírákat alkalmazó gazdasági kollégiummal rendelkezik, és kizárólagos hatáskörrel bír a szerkezetátalakítási eljárásokban. Ezzel szemben a többi bíróság nem alkalmaz fizetéseképtelenségi eljárásokra szakosodott bírákat. A vitarendezés terén a II. pillérben Budapest és Debrecen teljesíti a legjobban, a többi városhoz képest 5,6 pontos különbséggel. A meglévő regionális bíróságokon belül kizárólag Budapesten és Debrecenben működnek speciális kereskedelmi részlegek.

Habár a magyar városok egységes szabályozási keretrendszert követnek, és a közzolgáltatások színvonala nagyrészt azonos, a szabályozás gyakorlati végrehajtása, valamint a közhivatalok hatékonysága országon belül eltérő értékeket mutat. A tanulmányban elemzett városok közötti eltérések nagy részét az üzleti szabályozási folyamatok működési hatékonyságában mutatkozó különbségek okozzák, és a III. pillér tekintetében a piacra lépés kivételével min-

den témakörben szubnacionális eltérések mutatkoznak. A hét mért városban például az építési engedélyezés Győrben a leggyorsabb (76 nap) és Szegeden a leglassabb (122 nap). Hasonlóképpen az ingatlanok nyilvántartásba vétele esetében, ahol a főbb eljárási lépések városonként azonosak, a folyamat lebonyolításához szükséges idő 16 naptól (Székesfehérvár) 55 napig (Szeged) terjed – mely utóbbi érték több, mint háromszor hosszabb az előbbinél. Ennek oka elsősorban az adásvételi okirat földhivatali nyilvántartásba vételéhez szükséges idő. A három mért közüzeti szolgáltatás (áram, víz és internet) esetében az idő, a költségek, valamint a szolgáltatáskimaradások száma és gyakorisága eltérő értékeket vesz fel. A vitarendezés és a vállalati fizetéseképtelenség terén is vannak szubnacionális különbségek. Például egy kereskedelmi jogvita rendezéséhez szükséges idő 420 naptól (Szeged) 605 napig (Győr) terjed. A vállalati fizetéseképtelenség tekintetében a szubnacionális különbségek elsősorban a felszámolási eljárásokra vezethetők vissza, mivel a helyi bíróságok eltérő munkaterheléssel és belső szervezeti kérdésekkel szembesülnek.

7. ábra Témakörökhöz kapcsolódó pontszámok városonként és pillérenként

Forrás: Subnational Business Ready

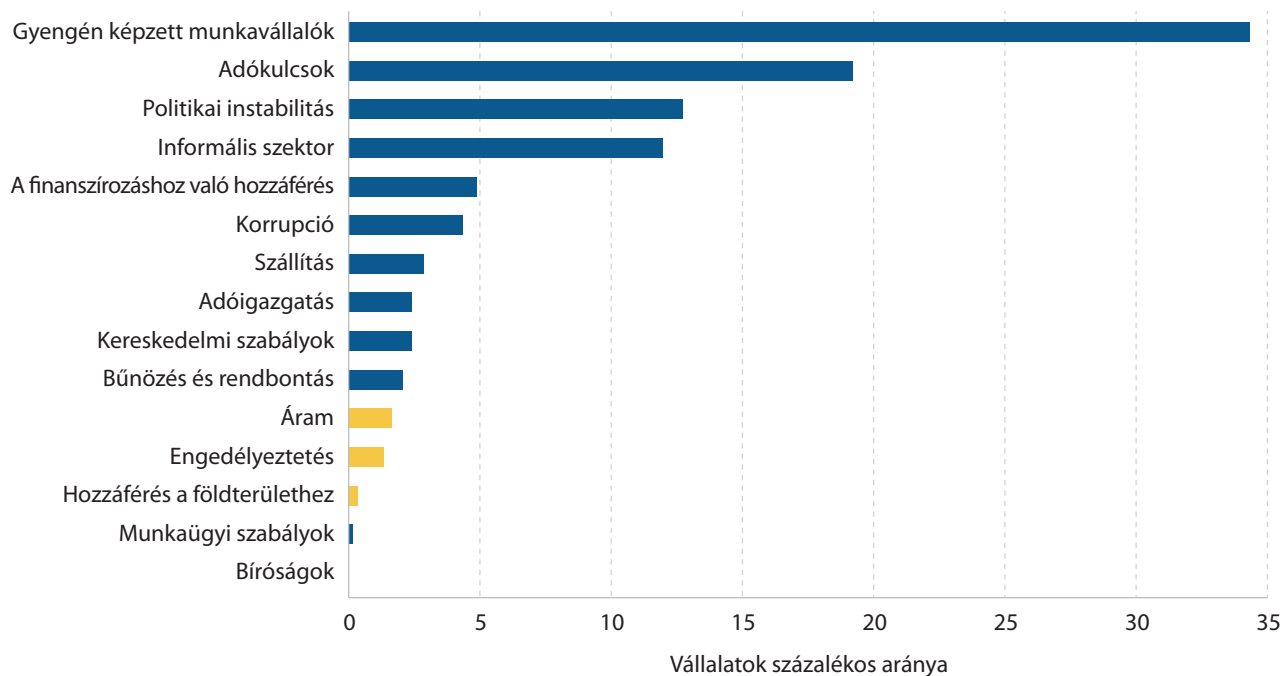
Megállapítások a vállalati felmérésekből származó adatok alapján

A Világbank által 2023-ban Magyarországon végrehajtott vállalati felmérések eredményei⁶ azt mutatják, hogy a magyarországi vállalatok szerint az üzleti környezetben tapasztalt legfontosabb akadály a szakképzett munkaerő hiánya (8. ábra). A *Subnational Business Ready* által mért területekhez közvetlenül kapcsolódó válaszok – áram, vállalati engedé-

lyeztetés, földterülethez való hozzáférés és a bíróságok – mindegyike az öt legalsó helyen szerepelt, amikor a vállalatokat arra kérték, hogy jelöljék meg a legfontosabb akadályt.

A magyarországi vállalatok felső vezetői átlagosan idejük 3,6 százalékát töltik a szabályozási követelményekkel, ami az

8. ábra A vállalatok által jelentett legnagyobb üzleti-környezeti akadályok

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Megjegyzés: A válaszadókat arra kérték, hogy egy 15 akadályból álló listából válasszák ki a legnehezebb akadályt. A sárga sávok a *Subnational Business Ready* által vizsgált területekhez közvetlenül kapcsolódó válaszokat mutatják.

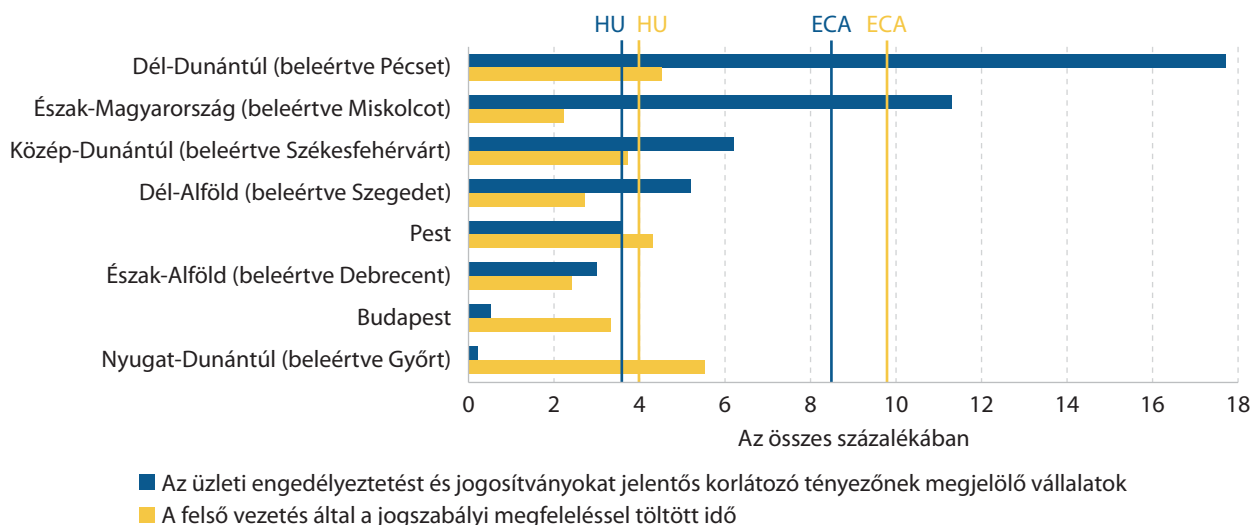
6 További információért látogasson el a vállalati felmérések weboldalára a következő címen: <https://www.enterprisesurveys.org/>.

üzleti léggör általános hatékonyságát jelzi. Ez a becslés körülbelül 2,5-szer kevesebb, mint az európai és közép-ázsiai regionális átlag. A földrajzi helyszíneket tekintve a felső vezetők az észak-magyarországi régióban töltik a legkevesebb időt a kormányzati szabályozásnak való megfeleléssel, míg a Nyugat-Dunántúlon a legtöbbet. A nagyvállalatoknál a felső vezetők több időt fordítanak a jogszabályoknak való megfelelésre (5,7 százalék), mint a kis- és középvállalkozásoknál (3,7 százalék). A magyarországi vállalatok mintegy 4 százaléka a működési engedélyeket nevezi meg a működésük fő korlátjaként, ami szintén körülbelül 2,5-szer kevesebb, mint az európai és közép-ázsiai átlag. A vállalkozói engedélyek beszerzése a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon a legproblémásabb, Nyugat-Dunántúlon pedig a legkönnyebb (9. ábra).

A vállalati szintű adatok alapján országosan a vállalatok mintegy 27,5 százalékánál fordul elő évente áramkimara-

dás, ami hasonló a körülbelül 28 százalékos európai és közép-ázsiai átlaghoz. A legtöbb üzemszünetről a dél-alföldi, az észak-magyarországi és a dél-dunántúli vállalatok számoltak be (10. ábra). Az áramkimaradások miatti átlagos veszteségek minimálisak, a nagyvállalatok esetében jelentett 0,1 százaléktól a kis- és középvállalkozások esetében jelentett 0,2 százalékig terjednek. A nagyvállalatok 39 százaléka, a középvállalkozások 12 százaléka és a kisvállalkozások 8 százaléka rendelkezik saját vagy közösen használt generátorral. Összességében a nagyvállalatok mintegy 17 százaléka azonosítja az áramot vállalati tevékenysége fő korlátjaként, míg a kis- és középvállalkozások esetében ez kevesebb, mint 4, illetve 3 százalék. Az áramhoz való hozzáférést fő korlátként megjelölő vállalatok aránya a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (15 százalék).

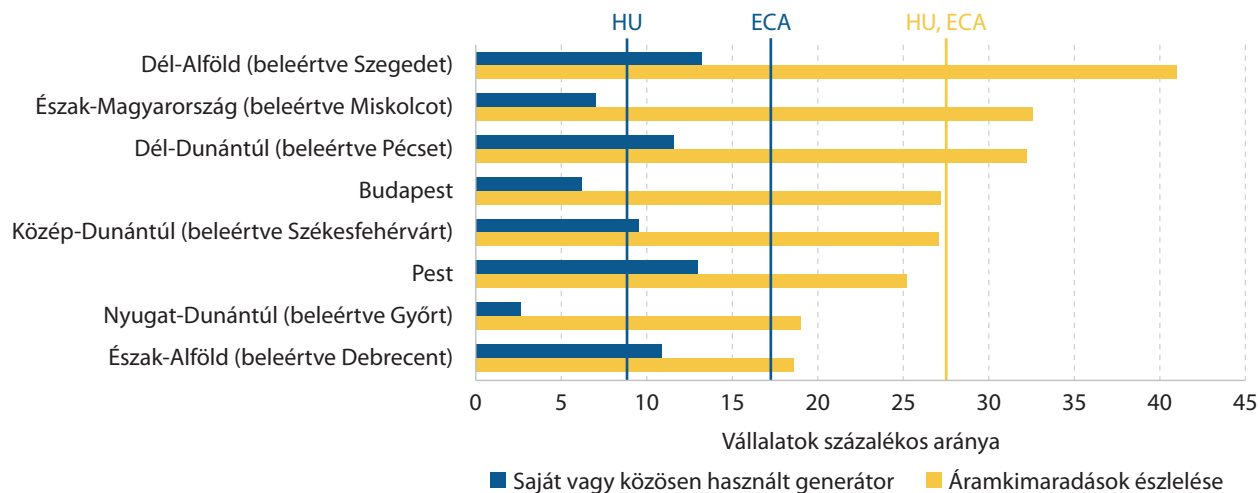
9. ábra Az engedélyeztetést korlátozó tényezőként megjelölő vállalatok százalékos aránya és a szabályozási megfelelésre fordított idő százalékos aránya régióként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Megjegyzés: A függőleges vonalak az intézkedések országos és regionális átlagait jelzik. HU = Magyarország. ECA = Európa és Közép-Ázsia.

10. ábra Saját vagy közösen használt generátorral rendelkező áramkimaradást tapasztaló vállalatok százalékos aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Megjegyzés: A függőleges vonalak az intézkedések országos és regionális átlagait jelzik. HU = Magyarország. ECA = Európa és Közép-Ázsia.

Vállalkozás alapítása⁷

A vállalkozás alapítása folyamata a hét magyarországi városban harmonizálva van. Az ország szorosan igazodik a nemzetközi szabványokhoz a vállalkozások alapításával kapcsolatos szabályozási követelmények és eljárási normák tekintetében. A közelmúltbeli reformok olyan változásokat vezettek be, mint például a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által 2021 májusában létrehozott központi tényleges tulajdonosi nyilvántartás, amelynek célja az átláthatóság fokozása és a tiltott pénzügyi tevékenységek elleni küzdelem.

A jelenlegi szabályozás azonban még mindig megköveteli a harmadik felek, például ügyvéd vagy közjegyző közreműködését egy új társaság alapításához vagy a társasági adatok frissítéséhez. A közvetítőkre való támaszkodás az egy főre jutó jövedelem 4,9 százalékára emeli a vállalkozás alapítása költségeit,⁸ ami az egyik legmagasabb az EU-ban. Ezenkívül a szabályozás fenntartja a 3 000 000 HUF minimális tőkekövetelményt a korlátolt felelősségű társaságok esetében, mind a belföldi, mind a külföldi befektetőkre vonatkozóan. Ez ellentétben áll a többi uniós tagállam tendenciájával, ahol az ilyen követelményeket vagy megszüntették, vagy jelentősen csökkentették már.

Magyarország betartja a digitális eszközök és elektronikus szolgáltatások elérhetőségére vonatkozó nemzetközi szabványokat az új vállalkozások bejegyzése és a céginformációk elérhetősége tekintetében. A különböző ügynökségek – köztük a cégbíróságok, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és

a Statisztikai Hivatal – között összekapcsolt digitális szolgáltatások elérhetősége leegyszerűsíti a cégbejegyzési folyamatot. Emellett az elektronikus aláírási és hitelesítési lehetőségek is könnyen elérhetők. Míg a legtöbb szolgáltatás online elérhető, a vállalkozók továbbra sem tudják harmadik fél közreműködése nélkül hivatalosan ellenőrizni a célzott vállalatnevet.

Ami az online információk elérhetőségét és átláthatóságát illeti, a hivatalos honlapok részletesen tájékoztatnak az új vállalkozások alapításához szükséges dokumentumokról, a kapcsolódó díjakról, a szolgáltatási előírásokról, valamint a kis- és középvállalkozásokat támogató állami programokról. Az alacsony kockázatú vállalkozások környezetvédelmi engedélyezési követelményeire és a nők által vezetett kis- és középvállalkozásokat támogató programokra vonatkozó információk azonban nem nyilvánosak. Minden vállalati nyilvántartás elektronikusan kereshető. A tényleges tulajdonosi struktúrára vonatkozó információkat⁹ azonban a cégnyilvántartási adatbázis nem tartalmazza. Habár a Központi Statisztikai Hivatal honlapja statisztikákat közöl az újonnan bejegyzett vállalkozásokról, a női vállalkozók által kezdeményezett vállalkozások számáról nem állnak rendelkezésre nyilvános adatok.

A vállalkozók az elektronikus regisztrációnak és a közszolgáltatások összekapcsolásának köszönhetően az ország hét városában mindössze hat nap alatt elvégezhetik egy új

⁷ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A vállalkozás alapítása részletes bemutatása” című 2. szakaszban található.

⁸ Magyarország 2021-es egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelme (GNI) 5 377 718 HUF.

⁹ Tényleges tulajdonosnak az a természetes személy minősül, aki végső soron tulajdonosa vagy irányítója egy társaságnak, még akkor is, ha az ingatlan tulajdonjoga más néven szerepel (azaz a tulajdonjog vagy az irányítás tulajdonosi láncolaton keresztül vagy a közvetlen részvénytulajdonostól eltérő irányítás révén valósul meg).

vállalkozás bejegyzését. Ezen túlmenően a törvényes határidők betartása biztosítja, hogy a cégbejegyzés gyorsan befejeződjön. Magyarország egyszerűsített cégbejegyzési lehetőséget kínál, amely mindössze két nap alatt lehetővé teszi a bírósági és adóhatósági nyilvántartásba vételt. 2023-ban a magyarországi új cégbejegyzések 84 százalékát ezzel az egyszerűsített eljárással bonyolították le. 2018. január 1-je óta tovább egyszerűsödött a helyi adókra való regisztráció folyamata. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal elkezdte elektronikus úton továbbítani az újonnan alapított vállalkozásokra vonatkozó információkat a vállalkozás székhelye szerinti önkormányzati adóhatóságnak. Ez leegyszerűsíti a folyamatot a vállalkozók számára, akiknek korábban külön kellett bejelenteniük a helyi adókat az önkormányzatnál. Az új vállalkozásokat Magyarországon továbbra is regisztrálni kell, és működésük megkezdésekor 5000 HUF hozzájárulást kell fizetni a Magyar Kereskedelmi Kamarának.

A 2. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vállalkozás alapítása témakörében pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. Az átskálázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például egyik város sem kap pontot (a lehetséges 10 pontból) az I. pillér (A vállalkozások alapítására vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (Tájékoztatási és eljárási szabványok) 1.1.3. alkategóriája (Az egyszerűsített nyilvántartásba vétel elérhetősége) alapján, mivel az egyszerűsített cégbejegyzés csak harmadik fél közvetítésével érhető el. Ezzel szemben a másik három alkategóriában minden város a maximális pontszámot kapja – cégszerűsítésre vonatkozó követelmények (15-ből 15), tényleges tulajdonosra vonatkozó bejelentési követelmények (15-ből 15), valamint a működő vállalkozások és környezetvédelmi engedélyek kockázatalapú értékelése¹⁰ (10-ből 10).

2. táblázat A vállalkozás alapításával kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár	
I. pillér: A vállalkozások alapítására vonatkozó szabályozás minősége										
1.1	Tájékoztatási és eljárási szabványok	18	50	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
1.1.1	Cégszerűsítésre vonatkozó követelmények	7	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.1.2	Tényleges tulajdonosra vonatkozó bejelentési követelmények	6	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.1.3	Az egyszerűsített nyilvántartásba vétel elérhetősége	3	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.4	A működő vállalkozások és környezetvédelmi engedélyek kockázatalapú értékelése	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.2	Vállalkozás alapítására vonatkozó korlátozások	19	50	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
1.2.1	Belföldi vállalatok	9	25	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
1.2.2	Külföldi vállalatok	10	25	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
	Összesen	37	100	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
II. pillér: Digitális közszolgáltatások és a vállalkozásalapításhoz szükséges információk átláthatósága										
2.1	Digitális szolgáltatások	11	40	36,7	36,7	36,7	36,7	36,7	36,7	36,7
2.1.1	Vállalkozásindítási folyamat	6	20	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7
2.1.2	Vállalati és tényleges tulajdonosi információk tárolása	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.1.3	Személyazonosság ellenőrzése	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.2	A szolgáltatások átjárhatósága	4	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.2.1	Vállalati információ-csere	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0

¹⁰ Az üzleti és környezetvédelmi engedélyezés kockázatalapú megközelítése az egyes üzleti tevékenységekhez vagy ágazatokhoz kapcsolódó kockázati szint alapján rangsorolja az erőforrásokat és a felügyeletet.

2. táblázat A vállalkozás alapításával kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
2.2.2	Egyedi vállalati azonosító	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.3	Az online információk átláthatósága	9	40	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5
2.3.1	Vállalkozásindítással kapcsolatos információk elérhetősége (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	5	20	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0
2.3.2	Az általános vállalati információk elérhetősége	2	10	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
2.3.3	Az újonnan bejegyzett vállalkozásokra vonatkozó és nemek szerinti statisztikák	2	10	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	Összesen	24	100	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2
III. pillér: A vállalkozás alapításának működési hatékonysága										
3.1	Belföldi vállalatok	2	100	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5
3.1.1	Belföldi vállalat bejegyzésének teljes ideje	1	50	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
3.1.2	Belföldi vállalat bejegyzésének teljes költsége	1	50	49,5	49,5	49,5	49,5	49,5	49,5	49,5
	Összesen	2	100	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

Vállalkozás helye

Építési engedélyeztetés¹¹

Magyarország városrendezési szabályozása megfelel a nemzetközi szabványoknak, regionális eltérések nélkül.¹² Magyarország városrendezési szabályozása megfelel a nemzetközi szabványoknak, regionális eltérések nélkül. 2013 óta elektronikus platformokat építettek be az építési engedélyezési folyamatba, amelyek leegyszerűsítik az építési engedélyek iránti kérelmek benyújtását, és segítik a belső adminisztratív eljárásokat az építkezés során. 2020. március 1-jétől az engedélyezési hatáskörök a helyi önkormányzatoktól a központi közigazgatás hivatalaihoz kerültek. Jelenleg az önkormányzatok csak az építési engedélyezési eljárás várostervezési engedélyezési szakaszában vesznek részt.

A magyarországi építési előírások átfogóak, nemzeti szinten vannak meghatározva, és minden építési projektre vonatkoznak. A jogi keret világosan körvonalazza a biztonsági előírásokat, beleértve az egészségügyi kockázatot jelentő építőanyagokra vonatkozó előírásokat, és listázza a szabályozott anyagokat. A helyi hatóságok alkalmazásában okleveles építészek és mérnökök állnak, akik ellenőrzik, hogy az építési tervek megfelelnek-e az építési előírásoknak. Az építkezés során a törvény által előírt végső ellenőrzésen kívül (kockázatalapú vagy szakaszos) műszaki ellenőrzéseket kell végezni, a kötelező kockázatalapú szerkezeti biztonság garantálása céljából. A műszaki felügyeletet végző szakem-

berekre szigorú képesítési követelmények vonatkoznak. A szerkezeti hibákért való felelősség szintén törvényben van rögzítve, az építési szabványok pedig lehetővé teszik, hogy az építési engedéllyel kapcsolatosan kifogást emeljenek a kibocsátó hatóságnál.

Magyarország energiakódex-szabványai a nemzetközi legjobb gyakorlatokhoz igazodnak, és minimális energiahatékonysági teljesítményelvárásokat tartalmaznak. Az építési engedélyek kibocsátásának feltétele az említett előírásoknak való megfelelés igazolása. Magyarországon az építetőkre vonatkozó ösztönzők támogatják a zöld építési szabványok betartását. A területfelhasználási és övezetbe sorolási szabályok tartalmazzák a törzsinfrastruktúra-szolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozó követelményeket, továbbá használat szerint osztályozzák a területeket (például lakó-, kereskedelmi, mezőgazdasági, rekreációs vagy közcélú/intézményi területek). A veszélytérképek azokat az övezeteket jelölik, ahol természeti veszélyek miatt tilos építkezni. Ezenkívül azokat a területeket is megjelölik, ahol az építkezésre a természeti erőforrásokkal kapcsolatos megfontolások miatt korlátok vonatkoznak. Az építési és használatbavételi kérelmek benyújtására, valamint az építési engedélyek kiadására online platform áll rendelkezésre, amely azonban nem rendelkezik olyan funkciókkal, mint az online fizetés vagy az automatikusan generált ellenőrző listák. A vállalkozók az építési engedélyekkel kapcsolatos jogvitákat is benyújthatják az interneten keresztül. Minden magyar városban nyilvánosan hozzáférhető ugyan az övezetbe sorolási előírások, de a helyi

¹¹ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A vállalkozás helye részletes bemutatása – építési engedélyeztetés” című 3.1. szakaszban találhatja.

¹² 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet és a 2019. évi CX. törvény.

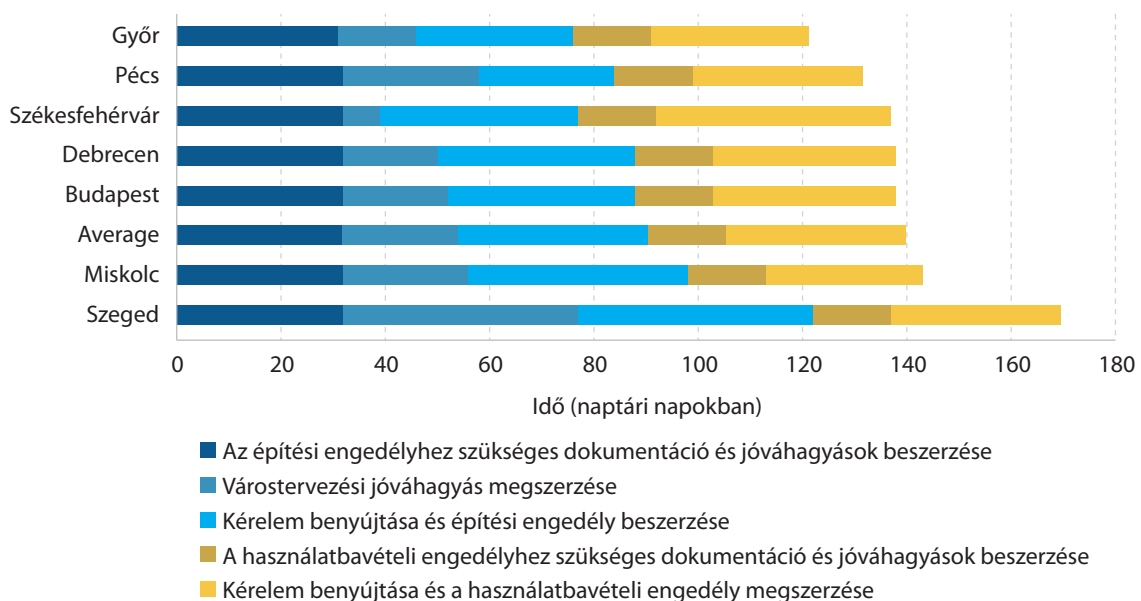
terveket tartalmazó térinformatikai rendszert vagy más teradatplatformot még nem fogadtak el.

A tervezési és építésfelügyeleti szabályok nyilvánosan hozzáférhetőek, és felsorolják az építéssel kapcsolatos engedélyek minden típusának megszerzéséhez szükséges követelményeket. Az építési engedélyek kérelmezéséhez szükséges naprakész díjtáblázatok online elérhetőek. Emellett a kiadott építési engedélyek számát nyomon követő online statisztikák is frissülnek és nyilvánosan elérhetőek az interneten. A város főtervét/övezetbe sorolási szabályzatát az elmúlt 10 évben aktualizálták és hozzáférhetővé tették. Az övezetbe sorolási és földhasználati tervek módosítására vonatkozó eljárások egyértelműen meg vannak határozva, csakúgy, mint az övezetbe sorolási előírások betartását biztosító ellenőrzési eljárások.

Az építéssel kapcsolatos engedélyek megszerzése, amely magában foglalja az építési és használatbavételi engedélyezési eljárások lezárását, Győrben a leggyorsabb, Szegeden pedig a leglassabb (11. ábra). Az építési engedélyezési eljárás lefolytatásának ideje a győri 76 naptól a szegedi 122 napig terjed. A városok közötti időbeli eltérések legnagyobb része a várostervezési és építési engedélyek megszerzéséhez kötődik. Az építési engedélyek megszerzé-

sének költsége az egy főre jutó jövedelem 9,7 és 10 százaléka között mozog,¹³ minimális különbségeket mutatva az egyes magyar városok között. Csak Győrben és Pécsen számítanak fel díjat az útépítési hatósági engedélyért. A lakhatási engedélyek esetében a feldolgozási idő 45 és 60 nap között mozog, a költségek pedig minden városban egységesen az egy főre jutó jövedelem 6,4 százalékát teszik ki. A jogerős engedélyek megszerzése és a használatbavételi engedély megszerzése Székesfehérváron átlagosan 13 nappal több időt vesz igénybe, mint az ország többi részén.

11. ábra Építési és használatbavételi engedélyek megszerzési ideje Magyarországon, városonként és szakaszonként

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: A használatbavételi engedély megszerzésének ideje nem szerepel a Subnational Business Ready módszertanban.

Környezetvédelmi engedélyeztetés¹⁴

A környezetvédelmi engedélyezési előírások Magyarország egész területén egységesek.¹⁵ A nemzeti környezetvédelmi szabályozásokat rendszeresen frissítik, hogy az építőipari ágazatban bekövetkezett környezetvédelmi és technológiai fejlődésnek megfeleljenek. A szabályok be nem tartása esetén szankciókat vagy pénzbírságokat szabnak ki, a jogi keretben pedig világosan körvonalazódnak a szabályozások és a környezeti kockázatok.

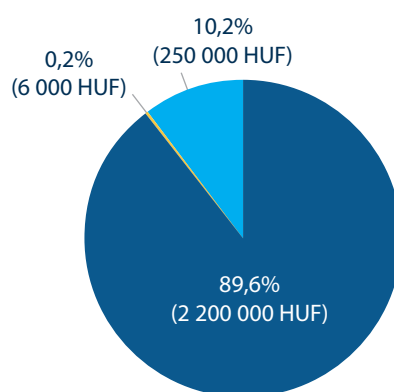
A környezeti hatásvizsgálatok elvégzéséhez képzett szakemberek/ügynökségek igénybevételét, valamint a vizsgálat elvégzésének konkrét kritériumait jogszabály írja elő. Hiányzik azonban a környezeti hatásvizsgálatoknak való megfelelés független külső felülvizsgálata, és a jogi keret nem terjed ki az összes olyan tevékenységre és megközelítésre, amely megkönnyíti az érdekelt felek bevonását az értekezési döntéshozatali folyamatokba (például az érdekelt felek visszajelzéseinek összegyűjtésére szolgáló felmérések és közvélemény-kutatások, vagy a projektben érintett feleknek nyújtott képzések, erőforrások és műszaki segítség). Habár a szabályozási keret lehetővé teszi a környezetvédelmi engedélyek vitatását a kibocsátó hatóságnál, a környezetvédelmi viták rendezésére nincsenek bíróságon kívüli mechanizmusok.

Létezik egy online környezetvédelmi engedélyezési rendszer, de hiányzik belőle néhány, a kérelmezőket segítő funkció, például az online fizetés és az automatikusan generált ellenőrző listák. A környezetvédelmi engedélyeztetéssel kapcsolatos információk átláthatóak, beleértve a mérsékelt környezeti kockázatot jelentő építési projektek környezetvédelmi engedélyeztetésének követelményeit. Emellett a környezetvédelmi engedélyek megszerzéséhez szükséges naprakész díjtáblázat is elérhető az interneten.

A környezetvédelmi engedélyeztetési eljárás hatékonysága városonként eltérő. Miskolcon és Székesfehérváron 76, míg Pécsen mintegy 91 napot vesz igénybe a folyamat. Ez az eltérés az egyes eljárási lépések időtartamában mutató különbségeket tükrözi. Míg például az előzetes átvilágítás dokumentálása és a kormányhivatallal való utólagos egyeztetés jellemzően minden városban körülbelül egy

hónapot vesz igénybe, addig a végső lépés, a szükséges környezeti vizsgálati határozat megszerzése 45 naptól (Székesfehérvár) 60 napig (Pécs) terjed. Ez a végső szakasz, amely magában foglalja a nyilvános offline konzultációt és a honlapon történő közzétételt, jelentősen befolyásolja a környezetvédelmi engedélyeztetési folyamatok teljes időtartamát. A környezetvédelmi engedélyek megszerzésének költsége azonban – az egy főre jutó jövedelem 46 százaléka,¹⁶ azaz 2 456 000 HUF – a hét vizsgált városban egységes (12. ábra).

12. ábra A környezetvédelmi engedélyek megszerzésének díjai Magyarországon HUF-ban és az átlagos összköltség százalékában szakaszonként

- Környezetvédelmi szakértő vagy vállalat felkérése előzetes környezetvédelmi tanulmány (EDV) elkészítésére
- Konzultáció a kormányhivatallal
- Előzetes környezeti tanulmány benyújtása és a környezeti vizsgálat szintjét tartalmazó határozat megszerzése

Forrás: Subnational Business Ready

14 Az áltéma áttekintését, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését a „A vállalkozás helye részletes bemutatása – környezetvédelmi engedélyeztetés” című 3.2. szakaszban találhatja.

15 A környezeti hatásvizsgálatokról és az integrált környezetvédelmi engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet.

16 Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

Ingyanatrúházás¹⁷

A szabályozási keret¹⁸ az ingatlanatrúházás és a földhivatali ügyintézés tekintetében minden városban azonos. A rendelet előírja az ingatlan-nyilvántartási dokumentumok jogszerűségének ellenőrzését, az érintett felek személyazonosságának megerősítését és az ingatlan-nyilvántartási bejegyzést a földhivatalban.¹⁹ Az elektronikus és a papíralapú dokumentumoknak azonos jogi súlya van az ügyletekben. A törvény rendelkezik a magánfelek közötti alternatív vitarendezési mechanizmusokról (AVM) a bejegyzett tulajdonjogokkal kapcsolatban. Mindazonáltal nincs peren kívüli mechanizmus a jóhiszemű magánfelek által a földhivatali hibák miatt elszenvedett veszteségek kompenzálására. Magyarország földhivatali rendszere megfelel a nemzetközileg elismert szabványoknak, beleértve a tulajdonjogokra vonatkozó információkhoz és a kataszteri térképekhez való hozzáférésre vonatkozó rendelkezéseket, valamint a kataszteri hivatal jelenlétét. A belföldi és külföldi vállalatok számára nincsenek korlátozások az ingatlanok bérlésére vagy birtoklására vonatkozóan, kivéve a mezőgazdasági földterületeket.

Az ingatlanatrúházásokhoz kapcsolódó digitális közszolgáltatások hozzáférhetők, és elektronikus platformot kínálnak az átvilágításhoz, a terhek ellenőrzéséhez és az online panaszok benyújtásához. Nem létezik azonban az ingatlan-nyilvántartás lebonyolítására szolgáló elektronikus platform. Az ingatlanok tulajdonjogát és a kataszteri tervet digitalizálták, és minden ingatlant pontosan regisztráltak és feltérképeztek. A térinformatikai rendszeren kívül az ingatlanok egyedi azonosítóját a Magyarországon egyetlen ügynökségben egyesített földhivatal és kataszter is használja. Ugyanakkor a földhivatali és kataszteri adatbázis azonban más ügynökségekkel nem átjárhatóan működik.

A díjtáblázatok, valamint az ügyletek számáról és típusairól szóló statisztikák online elérhetők a földhivatalban és a kataszterben, de az ingatlanatrúházásokra vonatkozó követelmények listáját nem teszik közzé elektronikusan. A földhivatal és a kataszter weboldalain nincsenek közzétett

szolgáltatási szabványok, sem online statisztikák a tranzakciókról, a földvitákról vagy a megoldási időkről. Ezenfelül nemek szerinti bontásban nem állnak rendelkezésre az ingatlanok tulajdonosi szerkezetével kapcsolatos adatok.

A Világbank vállalati felméréseinek adatai azt mutatják, hogy azon magyar vállalatok aránya, amelyek a földhöz jutást akadályként jelölték meg, régióként eltérő (2. térkép). Míg a Közép-Dunántúlon (beleértve Székesfehérvárt is) a vállalatok 20 százaléka jelöli meg a földterülethez való hozzáférést akadályként, addig Észak-Magyarországon (beleértve Miskolcot is) ez az arány csak 2 százalék.

Az ingatlanatrúházás folyamata városonként hasonló. Három fő szakasz van: (i) átvilágítás, (ii) okiratkészítés és -hitelesítés, valamint (iii) nyilvántartásba vétel az állami szerveknél. Minden szakasz több lépésből áll. A teljes folyamat Székesfehérváron 16, Szegeden 55 napot vesz igénybe (13. ábra). A harmadik szakasz egyik lépése – nevezetesen a hitelesített okirat földhivatali nyilvántartásba vétele – teszi ki a folyamat nagy részét, és az időbeli eltérések városonként eltérőek: Székesfehérváron 9 nap, Szegeden 48 nap.

A munkaterhelésbeli különbségek ellenére a helyi hivatalok hatékonysága jelentős eltéréseket mutat, mivel az okiratok nyilvántartásba vételének sebessége nem feltétlenül függ össze a munkaterheléssel. 2023-ban a budapesti földhivatal 167 tisztviselője 125 620 átrúházást jegyzett be, míg a szegedi 26 tisztviselő 23-szor kevesebb átrúházást (5390).²⁰ Az ingatlan átrúházásának költségei között nincsenek különbségek a városok között. Az ingatlanatrúházás során az ingatlanatrúházási adó a legjelentősebb kiadás. Az ingatlan értékének 4 százalékában meghatározott²¹ az ingatlanatrúházás teljes költségének 89 százalékát teszi ki. A jogi költségek a teljes költség fennmaradó 11 százalékát teszik ki.

A 3. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vállalkozások elhelyezkedése témakörben pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. A témakör három altémát foglal magában: ingatlanatrúházás, építési engedélyek és környezetvédelmi engedélyek, amelyeket az alábbiakban részletezünk. Az átskálázott

17 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A vállalkozás helye részletes bemutatása – ingatlanatrúházás” című 3.3. szakaszban találhatja.

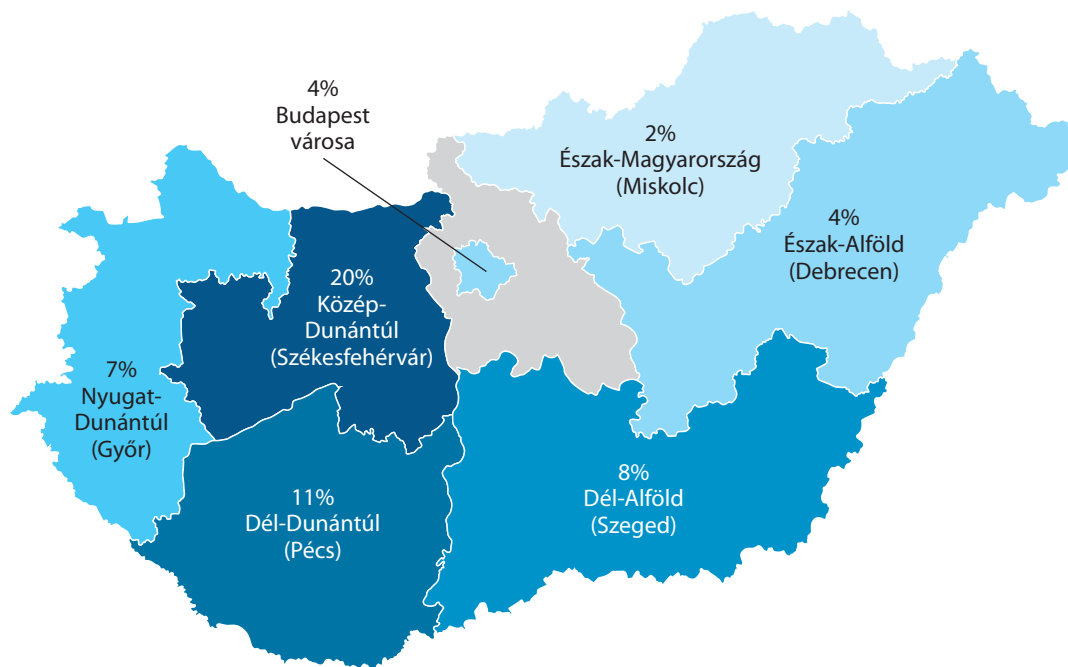
18 A szabályozási keret magában foglalja az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvényt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényt, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényt és az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvényt.

19 A földnyilvántartás egy olyan hivatalos, nyilvános nyilvántartás, amely a földtulajdonra vonatkozó információkat a földtulajdonjogok (földhöz fűződő jogok) vagy okiratok (a föld jogi helyzetében bekövetkezett változásokra vonatkozó dokumentumok) nyilvántartásával dokumentálja és karbantartja.

20 A Világbank csapatának számításai a földhivatal és a kataszter által 2024 februárjában szolgáltatott adatok alapján.

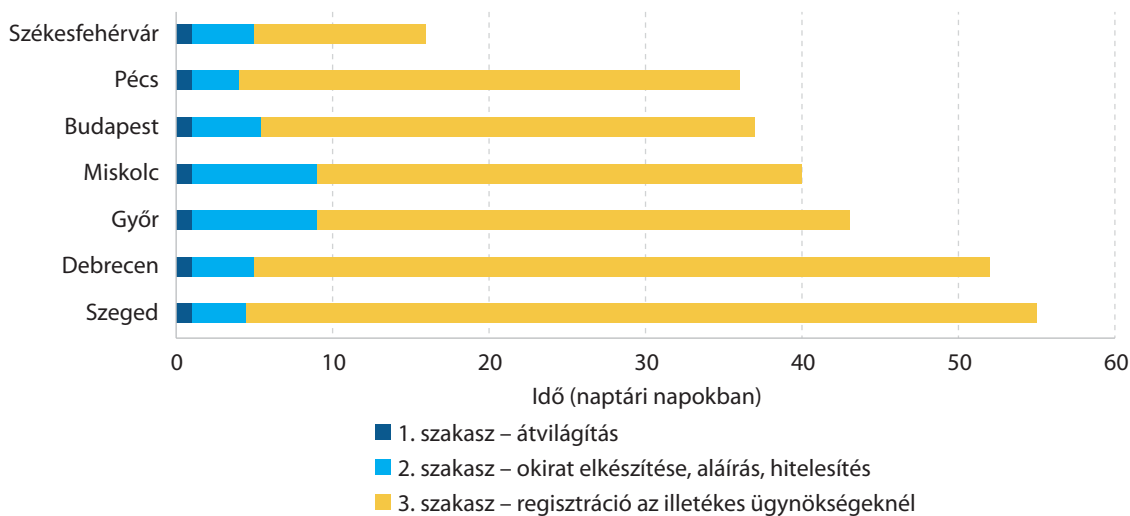
21 537 771 800 HUF értékű ingatlanra, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 100-szorosának felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

2. térkép A földterülethez való hozzáférést akadályként megjelülő vállalatok aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

13. ábra Az ingatlan átruházásához szükséges napok száma városonként és szakaszonként

Forrás: Subnational Business Ready

pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például egyik város sem kapja meg az I. pillér (A vállalkozások telephelyére vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (Ingatlanátruházás és földhivatali ügyintézés) 1.1.2. alkategóriája (Földviták mechanizmusa) szerinti

maximálisan adható 15 pontot. Ezzel szemben az 1.1.1. (Ingatlanátruházási standardok) és az 1.1.3. (Földhivatali rendszer) alkategóriában minden város a maximális pontszámot kapja: 15-ből 15, illetve 10-ből 10. A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

3. táblázat A vállalkozás helyének kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átméretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár	
I. pillér: A vállalkozások telephelyére vonatkozó szabályozás minősége										
1.1	Ingtatlanáruházas és földhivatali ügyintézés	11	40	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3
1.1.1	Ingtatlanáruházas standardok	4	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.1.2	Épületenergetikai szabványok	4	15	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3
1.1.3	Földhivatali rendszer	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.2	Építkezés, övezetbe sorolás és földhasználat	20	40	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
1.2.1	Építkezési szabványok	11	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.2.2	Épületenergetikai szabványok	4	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.2.3	Övezetbe sorolási és földhasználati szabályok	5	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.3	Az ingatlanok tulajdonlására és bérbeadására vonatkozó korlátozások	19	10	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
1.3.1	Belföldi vállalatok – tulajdonlás	4	2,5	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
1.3.2	Belföldi vállalatok – bérlet	5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
1.3.3	Külföldi vállalatok – tulajdonlás	5	2,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
1.3.4	Külföldi vállalatok – bérlet	5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
1.4	Környezetvédelmi engedélyek	12	10	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
1.4.1	Környezetvédelmi engedélyek építkezéshez	10	5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
1.4.2	Építkezéssel kapcsolatos környezetvédelmi engedélyek vitarendezési mechanizmusai	2	5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
	Összesen	62	100	90,6	90,6	90,6	90,6	90,6	90,6	90,6
II. pillér: A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága a vállalkozások telephelye szempontjából										
2.1	A digitális szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága	21	40	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0
2.1.1	Ingtatlanáruházas – digitális közszolgáltatások	6	8	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
2.1.2	Ingtatlanáruházas – digitális földhivatali és azonosító rendszer	5	8	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
2.1.3	Ingtatlanáruházas – a földhivatal és a térképészeti hivatal lefedettsége	4	8	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
2.1.4	Építési engedélyek – digitális közszolgáltatások	4	8	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
2.1.5	Környezetvédelmi engedélyek – digitális közszolgáltatások	2	8	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2.2	A szolgáltatások átjárhatósága	6	20	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
2.2.1	Az ingatlanáruházas szolgáltatások átjárhatósága	4	10	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
2.2.2	Az építési engedélyekkel kapcsolatos szolgáltatások átjárhatósága	2	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3	Az információ átláthatósága	19	40	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7
2.3.1	Ingtalanok (beleértve a nemeket)	9	20	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
2.3.2	Építkezés, övezetbe sorolás és földhasználat	8	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
2.3.3	Környezetvédelmi engedélyek	2	5	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	Összesen	46	100	66,2	66,2	66,2	66,2	66,2	66,2	66,2

3. táblázat A vállalkozás helyének kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
III. pillér: A telephely működési hatékonysága										
3.1	Ingtatlanátruházás és földhivatali ügyintézés	3	40	35,2	33,7	34,5	34,9	34,8	33,2	33,2
3.1.1	A földterülethez való hozzáférés főbb korlátai	1	13,3	13,3	13,3	13,2	13,3	12,9	13,2	10,5
3.1.2	Ingtatlanátruházás végrehajtásához szükséges idő	1	13,3	12,4	10,9	11,9	12,1	12,4	10,5	13,2
3.1.3	Ingtatlanátruházási költségek	1	13,3	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
3.2	Építési engedélyek	2	40	39,0	39,0	39,4	38,6	39,2	37,2	39,4
3.2.1	Építési engedély megszerzéséhez szükséges idő	1	20	19,0	19,0	19,4	18,6	19,2	17,2	19,4
3.2.2	Építési engedély megszerzésének költségei	1	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
3.3	Környezetvédelmi engedélyek	2	20	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8
3.3.1	Környezetvédelmi engedély megszerzéséhez szükséges idő	1	10	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
3.3.2	Környezetvédelmi engedély megszerzésének költségei	1	10	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
	Összesen	7	100	99,4	92,5	93,7	93,3	93,8	90,2	92,4

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

Közüzemi szolgáltatások

Áram²²

Az áramszolgáltatásra vonatkozó szabályozási keret minden régióra egységesen vonatkozik²³ – a legtöbb szubnacionális különbség a közszolgáltatások minőségében tapasztalható. Azzal együtt, hogy Magyarország figyelemmel kíséri a villamos energiával kapcsolatos szolgáltatások minőségét, a közműszolgáltatók tekintetében hiányzik a közös tervezés és építés, beleértve a közös ásatási engedélyekre és az „egy ásás” politikára vonatkozó rendelkezéseket. Az áramcsatlakozások biztonságára és a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó előírások összhangban vannak a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal.

A kulcsfontosságú teljesítménymutatókat az áramellátás minőségének, megbízhatóságának és fenntarthatóságának nyomon követésére használják. A fogyasztói elégedettségre és az ügyfélpanaszokra vonatkozó, nemek szerinti bontásban közölt adatok hiányoznak, de létezik egy független panaszkezelési mechanizmus, és az áramcsatlakozásokat átfogó rendszer keretében ellenőrzik. A digitális szolgáltatások Budapesten, Győrben, Pécsen és Székesfehérváron fejlettebbek, ahol az ügyfelek online platformon keresztül igényelhetnek új csatlakozásokat, és követhetik a kérelmek állapotát. Ezzel szemben más városokban, például Debrecenben, Miskolcon és Szegeden ezek a szolgáltatások nincsenek kiépítve. A csatlakozási díjakat Miskolcon és Szegeden nem lehet az interneten

keresztül megtekinteni, és a hét mért város egyikében sincsenek megszabva az időkorlátok.

Az új áramcsatlakozás bekötése Miskolcon a leggyorsabb, ahol 295 napot vesz igénybe, a leglassabb pedig Budapesten és Győrben, ahol 360 napot vesz igénybe. A városok közötti eltérések elsősorban a külső csatlakozási munkák elvégzéséből és az építés utáni feladatokból erednek, beleértve a mérőórák felszerelését, valamint a szállítási és hálózathasználati szerződéseket. A leginkább időigényes feladatok a szükséges jóváhagyások és engedélyek beszerzése, amihez átlagosan 150 napra van szükség, valamint a külső munkálatok elvégzése, ami átlagosan 140 napba telik. A szolgáltatások lassúsága a villamosenergia-ágazatban tapasztalható szakemberhiánynak tudható be. A csatlakozási költségek tekintetében a szabályozó hatóság határozza meg a maximális díjat, amelyet a közműszolgáltatók az új áramcsatlakozásért felszámíthatnak. A csatlakozási költségek Miskolcon és Szegeden a legmagasabbak (3 788 900 HUF), míg Debrecenben ez a költség mindössze 2 710 488 HUF, ami a kábeldíjak hiányának köszönhető, jellemzően 50 méter alatti csatlakozási hosszúság esetében (14. ábra). A csatlakozási díjak közötti eltéréseket a számítási formulának a csatlakozás műszaki feltételeiből fakadó kis mértékű eltérései is befolyásolják.

Magyarország áramellátása az egyik legmegbízhatóbb az uniós országok közül. 2022-ben a magyar vállalkozók átlagosan 0,7 kimaradást tapasztaltak, amelyek egyenként 50 percig tartottak. Ugyanakkor az áramkimaradások gyako-

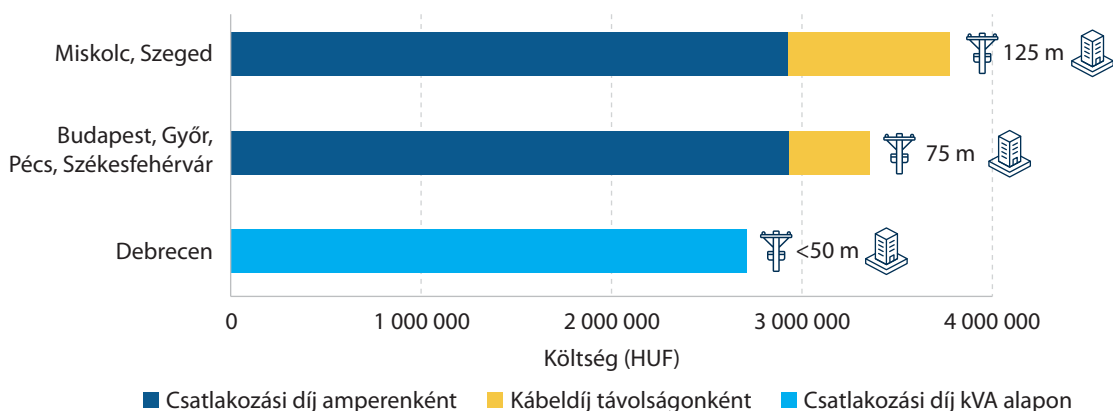
22 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása – áram” című 4.1. szakaszban találhatja.

23 A 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energia elosztásáról (Vet.), a 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet és a 2015. évi LVII. törvény.

risága városenként eltérő. Pécsset a legalacsonyabb a gyakoriság – átlagosan 0,3, egyenként 18 perces megszakítással –, míg Debrecenben a legmagasabb – átlagosan 1,08, egyenként több mint kétórás megszakítással. A tervezett áramkimaradásokról bejelentéseket tesznek közzé a köz-műszolgáltató honlapján.

A Világbank vállalati felméréseinek adatai szerint a magyar vállalatok kilenc százaléka rendelkezik saját vagy megosztott generátorral, de az arányok városenként eltérőek. Az arány a Dél-Alföldön (Szegedet is beleértve) a legmagasabb (13 százalék), Nyugat-Dunántúlon (Győrt is beleértve) pedig a legalacsonyabb (3 százalék) (3. térkép).

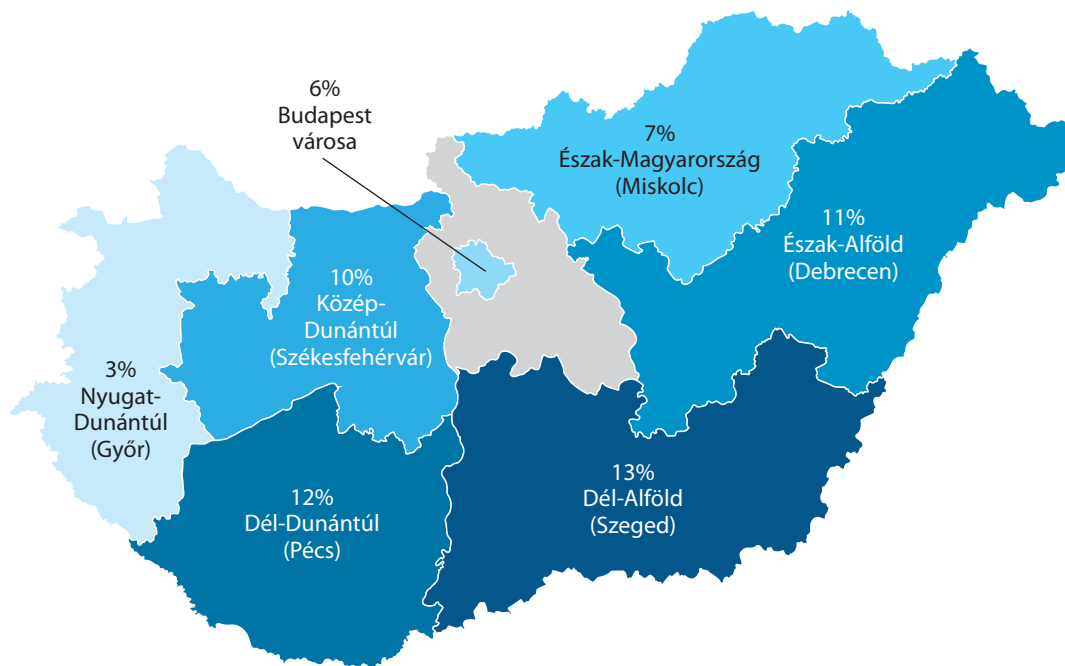
14. ábra Az áramcsatlakozás létesítésének költségei városenként és kategóriánként

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Az áramcsatlakozás létesítésének költségeit a Subnational Business Ready módszertan nem pontozza. HUF = magyar forint.

3. térkép A saját vagy megosztott generátorral rendelkező vállalatok aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Víz²⁴

A víziközmű-szolgáltatások szabályozási kerete az ország mind a hét városában egységes.²⁵ A szabályozás biztosítja a vízcsatlakozások hatékony kiépítését és az ellátás minőségének fenntartását. Magyarországon azonban nemcsak a különböző hálózatüzemeltetők által történő közös tervezésre és építésre vonatkozó követelmények hiányoznak, hanem a belső vízügyi létesítmények ellenőrzési rendszere is. Habár a jelenlegi szabályozás támogatja a víztakarékos és fenntartható szennyvízkezelési gyakorlatokat, a vízellátás és a vízfelhasználás környezeti fenntarthatóságára vonatkozó szabályozás hiányzik. Ezenkívül semmilyen ösztönző nem létezik a víztakarékos gyakorlatok alkalmazására, mivel a vízdíjakat és a vízszolgáltatások minőségét nem ellenőrzik.

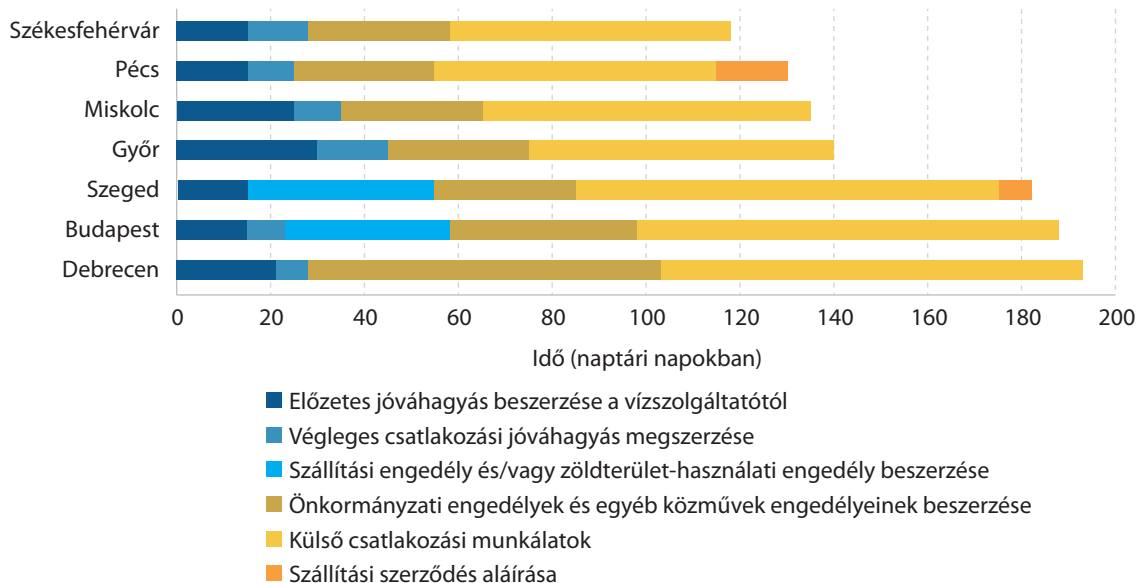
A vízszolgáltatások irányítása és átláthatósága mind a hét városban egységes. A vízellátás minőségének és megbízhatóságának nyomon követésére kulcsfontosságú teljesítménymutatók vannak ugyan érvényben, de a fenntarthatóság értékelésére szolgáló mutatók hiányoznak. Azzal együtt, hogy a csatlakoztatási követelményekről tájéko-

zódni lehet az interneten, és az új csatlakozásokhoz elektronikus fizetési lehetőségek és kérelmezési folyamatok állnak rendelkezésre, az online kérelmek nem követhetők nyomon. Létezik független panaszkezelési mechanizmus, de a vízcsatlakozások átfogó ellenőrzési rendszerét nem vezették be.

A vízcsatlakozás megvalósításához szükséges idő jelentősen eltér az egyes városokban – 118 és 193 nap között változik. A folyamat Pécsen és Székesfehérváron a leggyorsabb, míg Budapesten és Debrecenben a leglassabb. Pécsen és Székesfehérváron a földmunkához szükséges engedélykészesítés egy hónapot, a munka lebonyolítása pedig további két hónapot vesz igénybe. Ezzel szemben Budapesten és Debrecenben az összes engedély megszerzése két és fél hónapot vesz igénybe, az infrastrukturális munkálatokhoz pedig további három hónapra van szükség.

Szeged kivételével minden értékelt magyar városban a vízbekötést igénylő ügyfelek részére kétlépcsős engedélyeztetési folyamatot írnak elő a közszolgáltatók. Míg Budapesten, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron jellemzően betartják az előzetes engedélyezés 15 napos ha-

15. ábra A vízcsatlakozás megvalósításához szükséges napok száma városonként és szakaszonként

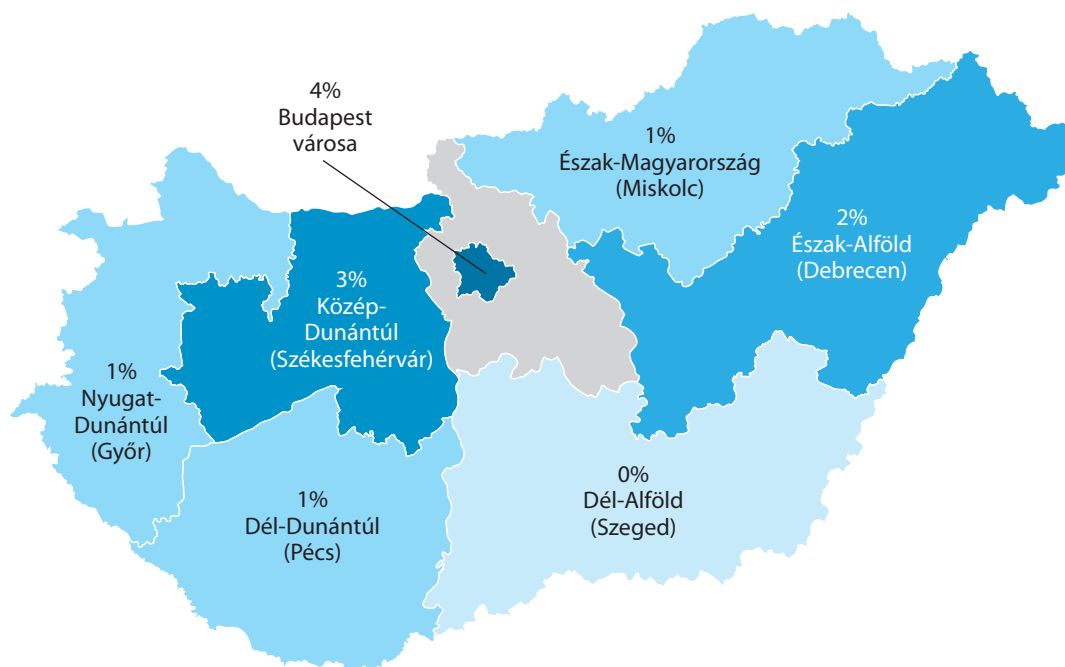

Forrás: Subnational Business Ready

24 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása – víz” című 4.2. szakaszban találhatja.

25 201/2001. Korm. rendelet és a [vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény](#).

4. térkép Vízellátási hiányosságokat jelző vállalatok aránya régióként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

táridejét, más városokban gyakran fordulnak elő késések. Győrben a leghosszabb a várakozási idő az előzetes jóváhagyásra (30 nap) és a leghosszabb a második jóváhagyás feldolgozási ideje (15 nap), ami összesen 45 napot vesz igénybe. Ezzel szemben Debrecenben a végső jóváhagyási lépés egy hétig tart. Budapesten a legrövidebb a kétlépcsős engedélyezési eljárás (23 nap). A szegedi ügyfelek gyorsított, egylépcsős jóváhagyási eljárásban vesznek részt (15. ábra).

A Világbank vállalati felméréseinek adatai szerint a magyarországi régiókban a legtöbb vállalatnál nem, vagy csak kisebb mértékben tapasztalható vízhiány. A regionális adatok azt mutatják, hogy míg a Dél-Alföldön (beleértve Szegedet is) egyetlen vállalat sem számolt be elégtelen vízellátásról, addig a fővárosi régióban, azaz Budapesten a vállalatok 4 százaléka jelzett hiányosságot (4. térkép).

A vízcsatlakozás megvalósításának költségei jelentősen eltérnek az egyes magyarországi városokban. Minden vízszolgáltató saját díjszabást állapít meg, ami jelentős különbségeket eredményez az azonos típusú csatlakozások költségei

között. Debrecenben, ahol a legolcsóbb az eljárás, egy be-kötés 4,6 millió forintba kerül, ami körülbelül harmada a hasonló miskolci díjnak, ami 13,5 millió forint. Hasonlóképpen Budapesten, Győrben és Pécsen is több mint kétszer olyan drága a vízbekötés folyamata, mint Székesfehérváron. A költségekben felmerülő különbségeket részben a közműszolgáltatási hozzájárulás mértéke adja.

Internet²⁶

Magyarország az egész országban egységes internet-szabályozást alkalmaz.²⁷ A nemzetközi bevált gyakorlatokhoz igazodva a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) felügyeli a nagykereskedelmi csatlakozási tarifákat, és hatáskörrel rendelkezik a versenyellenes magatartás kivizsgálására. Az NMHH az internetszolgáltatás minőségének és megbízhatóságának biztosítása érdekében teljesítménykövetelményeket is meghatároz és ellenőriz. A szabályozási keret a közös tervezésre és építésre, valamint az infrastruktúra megosztására vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Ezenkívül a keret biztonsági

26 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása – internet” című 4.3. szakaszban találhatja.

27 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről (Eht).

szabályokat is megállapít, például a személyes adatok védelmének megsértéséért való felelősséget. Emellett a Nemzeti Kibervédelmi Intézet koordinálja a nemzeti kiberbiztonsági erőfeszítéseket, kockázatértékeléseket, auditokat és gyakorlatokat végez, valamint érvényre juttatja a kiberbiztonsági törvényeket. Bár a jogszabályok előírják a digitális összeköttetésre és az adatinfrastruktúrára vonatkozó környezetvédelmi jelentéstételi vagy közzétételi szabványokat, az elektronikus kommunikációs hálózatokra és az adatinfrastruktúrára vonatkozóan nincsenek nemzeti kibocsátási vagy energiahatékonysági célkitűzések.

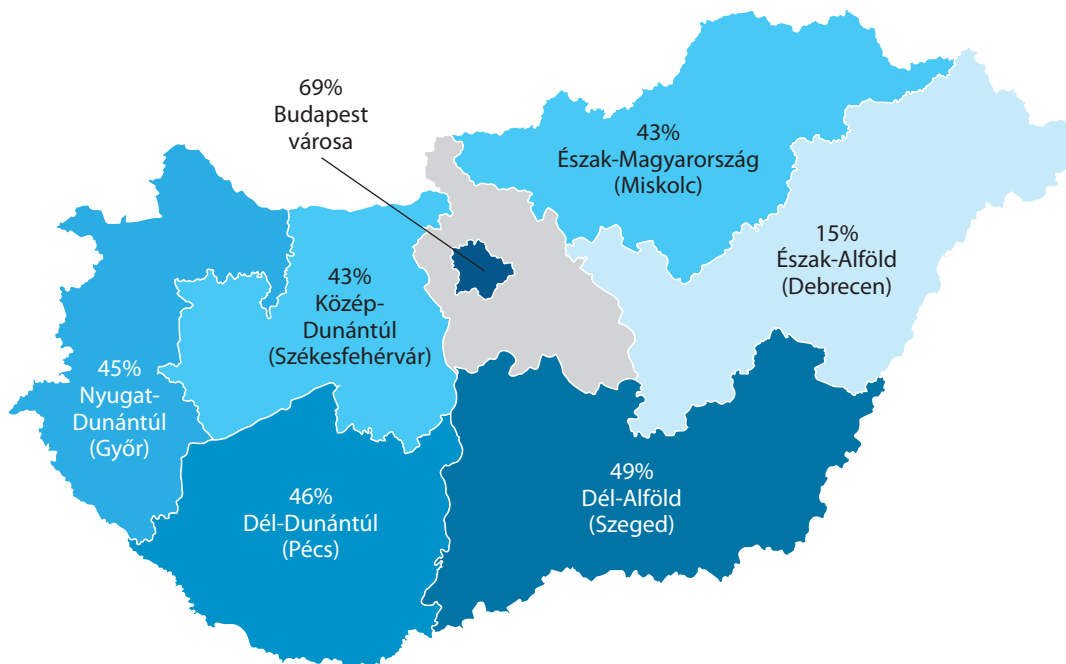
Az új kereskedelmi internetkapcsolatok elektronikus kérelmezésére minden magyarországi városban lehetőség van, és ezeket a kérelmeket online is nyomon lehet követni. Magyarország rendelkezik az internetszolgáltatók hálózatainak azonosítására szolgáló infrastrukturális adatbázissal, amelyhez több közműszolgáltató hálózati vonalainak közös adatbázisa társul. Elektronikus fizetési rendszer működik, és koordinációs mechanizmusok léteznek az ásatási engedélyek megszerzésére.

Az átláthatósági intézkedések közé tartozik a szolgáltatásminőségi mutatók és az internet megbízhatóságára és minőségére vonatkozó kulcsfontosságú teljesítmény-

mutatók online elérhetősége. Emellett a csatlakozási követelmények és a tervezett internetkimaradásokkal kapcsolatos információk nyilvánosan hozzáférhetők. Független panaszmechanizmus foglalkozik az internetszolgáltatások nyújtásával kapcsolatos problémákkal. Míg az internetes havidíjakat és a díjmódosításokat online közzéteszik és közlik az ügyfelekkel, a díjszintek meghatározásának módját magyarázó képleteket nem teszik közzé.

Az internetszolgáltatás hatékonysága a magyar városok között eltérő. A kapcsolat megszerzéséhez átlagosan 10 nap szükséges. Győrben ez a folyamat hét napot vesz igénybe, míg más városokban, például Miskolcon, Pécsen és Szegeden a vállalkozások akár 12 napos várakozási idővel is szembesülhetnek. Ezek a késedelmek egyes városokban a korlátozott versenynek tudhatók be, mivel az internetszolgáltatók működési zónákat hoztak létre, felosztva a vezetékessé szűk piacot. A késésekhez hozzájáruló másik tényező az internetkapcsolattal foglalkozó technikusok hiánya. A Világbank vállalati felméréseinek adatai szerint a magyar vállalatok 55 százaléka számolt be internetszolgáltatási zavarokról. Budapesten a vállalatok közel 70 százaléka szembesült internetszolgáltatási zavarral, ami a legmagasabb arány az országban (5. térkép).

5. térkép Az internetszolgáltatásban zavarokat tapasztaló vállalatok aránya régiónként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

A 4. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok közüzemi szolgáltatások témakörben nyújtott teljesítményéről pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. A téma három altémát foglal magában: villany, víz és internet, amelyeket az alábbiakban részletezünk. Az átskálázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például a hét város egyike sem kapja meg a maximálisan elérhető 8,33 pontot az I. pillér (A közüzemi szolgáltatá-

sokra vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriája (Áram), 1.1.1. alkategóriája (A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése) és 1.1.2. alkategóriája (Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok) alapján. Ezzel szemben a másik két alkategóriában a városok kapják a legtöbb pontot (8,3): 1.1.3 (A közműcsatlakozások biztonsága) és 1.1.4 (Környezeti fenntarthatóság). A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

4. táblázat Közüzemi szolgáltatásokkal kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átméretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
I. pillér: A közüzemi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozás minősége									
1.1	Áram	10	33,3	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1
1.1.1	A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése	2	8,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
1.1.2	Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok	2	8,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
1.1.3	A közműcsatlakozások biztonsága	3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.1.4	Környezeti fenntarthatóság	3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.2	Víz	12	33,3	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4
1.2.1	A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése	2	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2	Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok	2	8,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
1.2.3	A közműcsatlakozások biztonsága	3	8,3	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
1.2.4	Környezeti fenntarthatóság	5	8,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
1.3	Internet	11	33,3	31,7	31,7	31,7	31,7	31,7	31,7
1.3.1	A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése	2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.3.2	Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok	4	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3
1.3.3	A közműcsatlakozások biztonsága	3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.3.4	Környezeti fenntarthatóság	2	3,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
	Összesen	33	100	76,1	76,1	76,1	76,1	76,1	76,1
II. pillér: Az irányítás minősége és a közüzemi szolgáltatások átláthatósága									
2.1	Áram	15	33,3	29,6	28,6	29,6	28,2	29,6	28,2
2.1.1	Digitális szolgáltatások és átjárhatóság	4	8,3	8,3	7,3	8,3	7,3	8,3	7,3
2.1.2	Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága	6	8,3	8,0	8,0	8,0	7,6	8,0	7,6
2.1.3	A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	3	8,3	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

4. táblázat Közüemi szolgáltatásokkal kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmeretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
2.1.4	A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása	2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
2.2	Víz	15	33,3	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2
2.2.1	Digitális szolgáltatások és átjárhatóság	4	8,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
2.2.2	Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága	6	8,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
2.2.3	A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	3	8,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
2.2.4	A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása	2	8,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
2.3	Internet	13	33,3	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5
2.3.1	Digitális szolgáltatások és átjárhatóság	4	8,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
2.3.2	Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága	5	8,3	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
2.3.3	A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	2	8,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
2.3.4	A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása	2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
	Összesen	43	100	78,3	77,2	78,3	76,8	78,3	76,8	78,3
III. pillér: A közüemi szolgáltatások nyújtásának működési hatékonysága										
3.1	Áram	5	33,3	17,1	17,3	17,1	19,6	17,2	17,1	17,4
3.1.1	Kapcsolat kiépítéséhez szükséges idő	1	16,7	0,5	0,8	0,5	3,0	0,7	0,7	0,8
3.1.2	Az ellátás megbízhatósága	4	16,7	16,6	16,5	16,6	16,6	16,5	16,4	16,5
3.2	Víz	2	33,3	16,5	16,5	17,0	17,2	17,3	16,7	18,0
3.2.1	Kapcsolat kiépítéséhez szükséges idő	1	16,7	0,0	0,0	0,3	0,5	0,7	0,0	1,5
3.2.2	Az ellátás megbízhatósága	1	16,7	16,5	16,5	16,7	16,7	16,7	16,7	16,5
3.3	Internet	2	33,3	1,3	17,7	7,5	5,3	3,5	2,3	5,3
3.3.1	Kapcsolat kiépítéséhez szükséges idő	1	16,7	1,3	1,3	3,3	0,0	0,0	0,0	0,3
3.3.2	Az ellátás megbízhatósága	1	16,7	0,0	16,3	4,2	5,3	3,5	2,3	5,0
	Összesen	9	100	34,9	51,5	41,6	42,1	38,0	36,1	40,7

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

Vitarendezés²⁸

A vitarendezésre vonatkozó jogszabályokat Magyarország egész területén alkalmazzák.²⁹ 2017 óta az ország több, a polgári eljárásokat és a bírósági működést érintő jogi reformot hajtott végre. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, amely 2018-ban lépett hatályba, bevezetett egy előkészítő szakaszt, amelynek során a bírák a tárgyalás előtt értékelik az ügy részleteit és a bizonyítékokat, korlátozva a felek lehetőségét arra, hogy később új bizonyítékokat mutassanak be. A törvény a jogi személyek és a bíróságok közötti digitális kommunikációt is előírta, és lehetővé tette a távmeghallgatások lefolytatását. 2021-ben Magyarország független felügyeletet hozott létre a bírósági végrehajtók felett, ami az öngazgatástól való eltávolodást jelenti, és minden végrehajtó számára külön jogi képzés és vizsga van előírva. Ezen túlmenően az Országos Bírósági Hivatal (OBH) elindította a Digitális Bíróság című projektet. Ez a kezdeményezés a papíralapú bírósági dokumentumok digitalizálását és egy elektronikus iktatási rendszer létrehozását foglalja magában. A bírósági rendszerek integrálásán túlmenően a projekt célja az anonimizált bírósági ítéletek digitalizálása és közzététele, a hitelesített adatokhoz és kormányzati szolgáltatásokhoz való közvetlen hozzáférés biztosítása érdekében. 2018-ban az OBH elindította a VIA VIDEO című projektet, amelynek célja egy országos bírósági videó- és hangrögzítő rendszer kifejlesztése. Jelenleg az OBH egy új digitális eszköz kifejlesztésén dolgozik, amellyel minden dokumentumot elektronikusan lehet majd benyújtani.

A bírói integritás tekintetében Magyarország számos nemzetközi bevált gyakorlatot követ. Összeférhetetlenség

esetén a bírák kötelessége felmenteni saját magukat és a feleknek is lehetősége van megtámadni a bíró pártatlanságát, viszont a bírák nem kötelesek évente vagyoni helyzetükről nyilatkozni. A bírákra és a végrehajtókra etikai kódexek vonatkoznak és a nők bíróvá válását nem korlátozzák, továbbá, a nők a férfiakkal egyenlő jogokkal rendelkeznek a kereskedelmi peres eljárásokban. Ezenkívül a Magyarországon érvényes szabályozási keret jogi védelmet nyújt a választottbíráskodás és a közvetítés terén is, de nem léteznek kifejezetten a harmadik fél általi finanszírozásra vonatkozó rendelkezések a befektető és az állam közötti választottbíráskodásban, és nincsenek konkrét szabályok a bírósági jóváhagyást nem igénylő nemzetközi közvetítői egyezmények elismerésére és végrehajtására vonatkozóan.

A vitarendezéssel kapcsolatos közszolgáltatások tekintetében a szakosodott bíróságok vagy részlegek jelenléte városonként eltérő. A hét vizsgált magyarországi város közül Budapesten és Debrecenben van olyan bíróság, amely kereskedelmi ügyekre szakosodott részleggel rendelkezik (gazdasági kollégium). E bíróságok bírái kizárólag kereskedelmi jogi ügyek elbírálására szakosodtak. Ezzel szemben Győrben, Miskolcon, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron a bírák polgári, kereskedelmi és munkaügyi ügyekkel egyaránt foglalkozó osztályokat vezetnek. A bírósági részlegek létrehozását a jogi keret a bíróságok elnökeinek belátása szerint engedélyezi. Ami a digitalizálást illeti, a hét magyarországi város közül csak egy tart virtuális tárgyalást bármilyen ügyben, amennyiben azt valamelyik

28 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A vitarendezés részletes bemutatása” című 5. szakaszban találhatja.

29 A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, a 2021. évi XXVII. törvény és az Igazságügyi Minisztérium 13/2021. sz. utasítása.

fél kéri. A többi hat városban csak sürgős ügyekben tartanak virtuális tárgyalásokat.

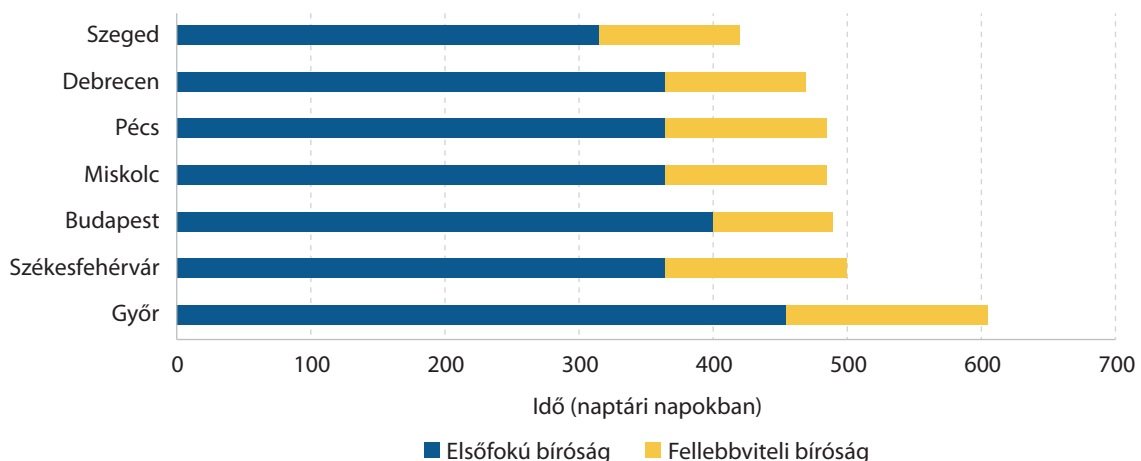
Ami az átláthatóságot illeti, valamennyi bírósági tárgyalás nyilvános, valamint a kötelező erejű jogi eszközök, legfelsőbb és fellebbviteli szintű ítéletek is nyilvánosak. Ezzel szemben az elsőfokú bíróságok által hozott ítéleteket nem teszik közzé. Ezen túlmenően nem állnak rendelkezésre statisztikák az ügyek elintézési és lezárási arányáról, valamint a bírák számáról nem és bíróság szerinti bontásban. Rendelkezésre állnak ugyan olyan szolgáltatások, mint például a kereskedelmi választottbíróság, a minősített választottbírák összesített névjegyzékének közzététele, az elérhető virtuális konferenciák vagy a választottbírósági ítéletek összefoglalása, viszont nem érhető el a választottbírósági ítéletek elektronikus aláírása, és nem állnak rendelkezésre nyilvános statisztikák a választottbírósági ügyek számát és a megoldásukhoz szükséges időt tekintve. A kereskedelmi közvetítésben lehetőség van virtuális eszközök használatára és pénzügyi ösztönzőkre, de a közvetítési ügyek számáról nem állnak rendelkezésre statisztikák, és nincs külön rendelkezés a közvetítési kérelmek elektronikus benyújtásáról.

Az egyes városokban a bírósági peres ügyek megoldásához szükséges idő 420 és 605 nap között változik (16. ábra). A leghosszabb ideig, 455 napig Győrben tart az elsőfokú eljárás, majd Budapest következik 400 nappal. Az olyan vá-

rosokban, mint Debrecen, Miskolc, Pécs és Székesfehérvár, egy évbe telik az elsőfokú bírósági eljárások lefolytatása. Ez az idő Szegeden a legrövidebb, ahol 315 nap szükséges az elsőfokú kereskedelmi ügyek elbírálásához. Szegeden alig 35 nap alatt ütemezik be az új tárgyalásokat, míg Győrben ehhez 60 napra van szükség. A tárgyalások száma is eltérő a városok között. Győrben négy tárgyalást tartanak kereskedelmi ügyekben, míg Szegeden általában csak kettőt. A Magyarországon mért városok között az elsőfokú eljárások lebonyolításához szükséges idő tekintetében kialakult különbségek legfontosabb oka a bírák időbeosztása.

Magyarországon minden bíróság nemzeti szinten van szabályozva, és ugyanazokat a díjakat számítja fel. Ugyanakkor Magyarországon eltérő az ügyvédi díjak mértéke. Az elsőfokú ügyek esetében a díjak a követelés értékének 2,1 százalékától (Miskolcon) 5 százalékig terjednek (Budapesten és Pécsen).³⁰ Ugyanez vonatkozik a fellebbezési eljárásra is, ahol az ügyvédek Miskolcon a követelés értékének 1,5 százalékát, Budapesten pedig annak 5 százalékát számítják fel. Olyan tényezők, mint az ügyvédi iroda mérete, a városok gazdasági fejlődése és az ügyfelek pénzügyi lehetőségei nagyban befolyásolják az ügyvédi díjakat. A 2016-os szabályozási reform az ügyvédek által felszámított díjak növekedéséhez vezetett a megnövekedett előzetes munkaterhelés és a polgári perrendtartásról szóló törvény követelményeinek megfelelő eredeti keresetek megfogalmazására vonatkozó megnövekedett felelősség miatt. A reform előtt

16. ábra Bírósági peres eljárás útján történő vitarendezéshez szükséges napok száma városonként

Forrás: Subnational Business Ready

30 107 554 370 HUF értékű követelés esetén, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 20-szorosának felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

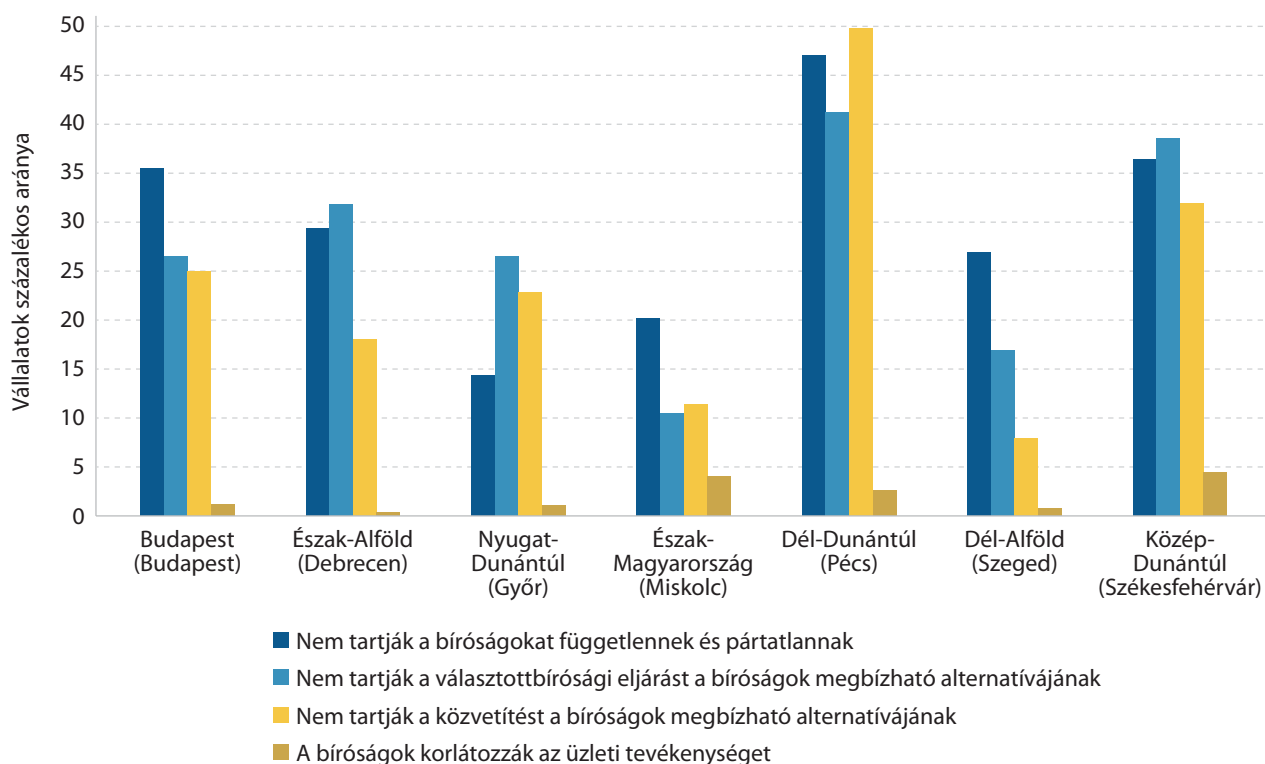
a követeléseket jellemzően két-három oldalban fogalmazták meg. A reform által bevezetett szigorúbb szabályok nyolc-tíz oldalra növelték a terjedelmet és ennek következtében a bírósági eljárások költségesebbé váltak.

Az ítéletek végrehajtásához szükséges idő az egyes magyarországi városokban más és más. Miskolcon és Pécsen 30 napot, míg Budapesten, Debrecenben, Győrben, Szegeden és Székesfehérváron akár 60 napot is igénybe vehet a jogerős belföldi ítéletek végrehajtása. Az ítélet végrehajtásának költsége a követelés értékének 0,5 és 2,3 százaléka között mozog és főként az ügyvédi költségekből áll. Az ügyvédek Debrecenben a követelési érték mintegy 0,5 százalékát számítják fel, míg Miskolcon 0,8 százalékot, Budapesten, Győrben, Pécsen és Székesfehérváron 1 százalékot, Szegeden pedig 2,3 százalékot. Ezen túlmenően a hitelezők a végrehajtási kérelemért a követelés értékének 0,33 százalékát kitevő díjat fizetnek. Ezt a díjat azonban visszatérítik, amint a vagyontárgyakat lefoglalják az adósnál, ezért ebben a tanulmányban nem számítjuk végrehajtási költségnek.

A Világbank vállalati felméréseinek adatai azt mutatják, hogy bár a magyar vállalatok 27 százaléka szerint a bíróságok nem függetlenek és pártatlanok, a bíróságok mindössze 3 százaléka szerint korlátozzák az üzleti tevékenységet. A régiókat tekintve a dél-dunántúli vállalatok (beleértve Pécsen) ítélik meg a bíróságokat és az alternatív vitarendezési mechanizmusokat a legkedvezőtlenebbül. A vállalatok 47 százaléka nem tartja a bíróságokat függetlennek és pártatlannak, míg a választottbírói és közvetítői eljárást 41, illetve 50 százaléka nem tartja megbízható alternatívának (17. ábra). Az észak-magyarországi (köztük Miskolc) és a dél-alföldi (köztük Szeged) vállalatok ítélik meg a legpozitívabban a választottbírói és a közvetítői eljárásokat a bíróságok megbízható alternatíváiként.

Az 5. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vitarendezés témakörében pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. Az átskalázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például a vizsgált városok egyike sem kapja meg a lehetséges ma-

17. ábra A bíróságok és az alternatív vitarendezési mechanizmusok megítélése kategóriánként és régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

ximális 40 pontot az I. pillér (A vitarendezési szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (Bírósági peres eljárások) 1.1.1.1. alkategóriájában (Az eljárások kiszámíthatósága), amely a környezetvédelmi jogvitákat is magában foglalja. Valójában egyik város sem kap maximális pontszámot a vitarendezés témakör egyik alkategóriájában sem, bár néhány város nagyon közel van a felső határhoz. Konkrétan a

III. pillér 3.2.1. alkategóriájában (Az alternatív vitarendezési módok megbízhatósága) Miskolc szinte tökéletes pontszámot kapott (13,3 pontból 12,7), szemben Péccsel és Székesfehérvárral, amelyek egyaránt nulla pontot kaptak ebben az alkategóriában. A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

5. táblázat Vitarendezéssel kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
I. pillér: A vitarendezési szabályozás minősége									
1.1	Bírósági peres eljárások	14	66,7	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1
1.1.1	Az eljárások kiszámíthatósága (beleértve a környezetvédelmi jogvitákat is)	9	40	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8
1.1.2	Igazságügyi integritás (beleértve a nemi hovatartozást)	5	26,7	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
1.2	Alternatív vitarendezés	10	33,3	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9
1.2.1	Jogi biztosítékok a választottbíráskodásban	6	16,7	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3
1.2.2	Jogi biztosítékok a közvetítésben	4	16,7	14,6	14,6	14,6	14,6	14,6	14,6
	Összesen	24	100	82,0	82,0	82,0	82,0	82,0	82,0
II. pillér: Vitarendezési közszolgáltatások									
2.1	Bírósági peres eljárások	19	66,7	43,0	43,0	37,4	37,4	37,4	37,4
2.1.1	A bíróságok szervezeti felépítése	4	22,2	11,1	11,1	5,6	5,6	5,6	5,6
2.1.2	A bírósági eljárások digitalizálása	8	22,2	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
2.1.3	A bíróságok átláthatósága (beleértve a nemek közötti egyenlőséget)	7	22,2	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6
2.2	Alternatív vitarendezés	9	33,3	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9
2.2.1	Választottbírási eljárás (a nemek közötti egyenlőséget is beleértve)	4	16,7	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8
2.2.2	Közvetítői eljárás (a nemek közötti egyenlőséget is beleértve)	5	16,7	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1
	Összesen	28	100	64,9	64,9	59,3	59,3	59,3	59,3
III. pillér: Kereskedelmi jogvita-megoldás hatékonysága									
3.1	Bírósági peres eljárások	8	66,7	57,6	60,5	64,6	64,3	53,5	61,9
3.1.1	A bíróságok megbízhatósága	2	26,7	18,7	21,7	26,1	25,1	14,5	22,9
3.1.2	A bírósági eljárások működési hatékonysága	6	40	38,9	38,8	38,5	39,3	38,9	39,0
3.2	Alternatív vitarendezés	6	33,3	21,2	23,4	21,8	32,3	19,0	31,4
3.2.1	Az alternatív vitarendezési módok megbízhatósága	2	13,3	1,5	3,7	2,1	12,7	0,0	11,6
3.2.2	A választottbírási eljárások működési hatékonysága	4	20	19,7	19,8	19,7	19,6	19,0	19,8
	Összesen	14	100	78,7	83,9	86,4	96,7	72,5	76,5

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

Vállalati fizetéseképte- lenség³¹

A magyar jogi keretrendszer egységes minden mért városban. Magyarországon a fizetéseképtelenségi eljárásoknak három típusa van, melyek a felszámolási (a fizetéseképtelen vállalat végleges működésének befejezésére és a vagyonának a hitelezők közötti felosztására irányul), csődeljárás (megegyezésre irányuló adósság-átszervezésre irányul) és szerkezetátalakítási eljárások (ezt az eljárást jelen tanulmány nem méri).³² Az szerkezetátalakítási eljárást a 2021-ben elfogadott és 2022 júliusában hatályba lépett (EU) 2019/1023 irányelv végrehajtásának részeként vezették be, és már eddig is adósok szélesebb köre élt vele. Ezzel szemben a csődeljárás keretében történő átszervezésre ritkán kerül sor.

A vállalkozási fizetéseképtelenségére vonatkozó legtöbb információ és eljárási szabály összhangban van a nemzetközi bevált gyakorlatokkal. A jogi keret a fizetéseképtelenségi eljárás hivatalos megindítását megelőzően kötelezettségeket ró a vállalat vezetésére. Lehetővé teszi továbbá az elektronikus szavazást az átszervezési tervekről, és lehetőséget biztosít a csődeljárás felszámolássá történő átalakítására. A fizetéseképtelenségi eljárók kiválasztására és felmentésére jogi követelmények vonatkoznak. A vagyon és az érdekeltek tekintetében a jogi keret védelmet is biztosít, beleértve a moratórium intézményét, a lényeges szerződések folytatását és a terhelt szerződések elutasításának lehetőségét. Hiányoznak azonban a bíróságon kívüli szerkezetátalakítási mechanizmusok, és az átszervezési folyamaton belül a terv-

vel nem egyetértő hitelezők jogi védeleme. Ezenkívül a törvény nem rendelkezik az eljárás automatikus felfüggesztése alóli kivételekről és enyhítésekről. Továbbá, a jogi keret – a mért eljárások tekintetében - nem tartalmaz olyan konkrét rendelkezéseket, amelyek elismerik az eljárás megkezdését követő finanszírozás szükségességét és kifejezetten engedélyezik annak igénybevételét, és nincsenek rendelkezések azt illetően, hogy az eljárás megkezdését követően nyújtott hitelek tekintetében a hitelezőknek a rendes, fedezetlen hitelezőknél elsőbbségi ranghelyet kellene biztosítani. Végezetül, bár a külföldi fizetéseképtelenségi ügyekre speciális eljárások állnak rendelkezésre, a jogi keret nem rendelkezik a mikro-, kis- és középvállalkozásokra szabott speciális fizetéseképtelenségi eljárásokkal.

Általánosságban elmondható, hogy a magyarországi vállalati fizetéseképtelenséggel kapcsolatos hivatali szolgáltatások nagyjából egységesek a városokban, egyetlen kivételtől eltekintve. A Fővárosi Törvényszék kiemelkedik a fizetéseképtelenségi ügyek kezelésére szakosodott infrastruktúrájával. A kísérleti projektek keretében új kezdeményezéseket tesztelnek, például a Budapesti Gazdasági Egyetemmel közös képzési programot nyújtanak a bírák szakosodása érdekében. Továbbá, a tudás nemzeti szintű terjesztése érdekében fontos megemlíteni a bírák továbbképzésére szolgáló Magyar Igazságügyi Akadémiát is, amely intézmény a bírák képzéséért felel. A fentieknek megfelelően a Fővárosi Törvényszék szakosodott bírái nagyobb szakértelemmel rendelkeznek az

31 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A vállalati fizetéseképtelenség részletes bemutatása” című 6. szakaszban található.

32 A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, a nemzetközi magánjogról szóló 2007. évi XXVIII. törvény, a Bér garancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény, a szerkezetátalakításról szóló, az (EU) 2019/1023 irányelvet gyakorlatba ültető 2021. évi LXIV. törvény, a felszámolóknak névjegyzékéről szóló, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága által kiadott 14/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet, a 75/2018. (IV. 20.) Korm. rendelet és a 263/2022. (VII. 27.) Korm. rendelet.

ítélkezésben, ami az ország egyetlen más városában sem található meg. A különbség ellenére a nem budapesti régiók bíróságai a kisebb ügyterhelés miatt gyorsabban lezárhatják a fizetésképtelenségi eljárásokat. A szakértők aggodalmukat fejezték ki az informatikai eszközök korlátozott elérhetőségével és a helyi bíróságok kapcsolódó infrastrukturális kihívásaival kapcsolatban, amelyek befolyásolhatják az online platformok működését és hozzáférhetőségét.

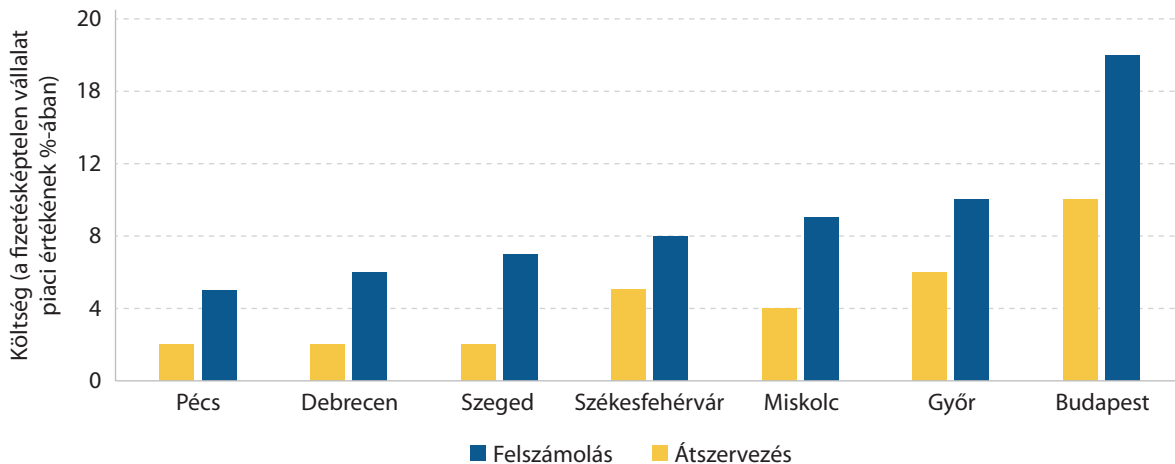
A vállalati fizetésképtelenséggel kapcsolatos online szolgáltatások minden magyar városban elérhetők, beleértve az elektronikus bíróságokat, amelyek megkönnyítik a fizetésképtelenségi eljárások benyújtását, az értesítések fogadását, a díjfizetést, valamint a fizetésképtelenségi eljárók, ügyvédek és bírák közötti kommunikációt. Az ügyvédek elektronikus úton kapják meg az értesítéseket és a határozatokat, a hitelezők pedig a bíróságon vagy az ügyvédeken keresztül figyelemmel kísérhetik az eljárást. Online elektronikus árverés és virtuális meghallgatások is rendelkezésre állnak. A fizetésképtelenségi eljárásokban hozott ítéletek, valamint a fizetésképtelenségi eljárások számára és típusaira vonatkozó adatok minden szinten nyilvánosan hozzáférhetők.

Magyarországon a fizetésképtelenségi eljárások költségei és időtartama nagyrészt egységesek, és a mivel az országos szintű törvények szabályozzák őket. A költségváltozások elsősorban az ügyvédi díjakból adódnak, amelyeket a piaci dinamika befolyásol, mivel minden más költségelemet országosan egységesen szabályoznak. A felek mérlegelési

jogkörrel rendelkeznek a jogi képviselőt megválasztásakor, és az ügyvédek különböző illetékességű ügyfeleket is képviselhetnek. A bírák csak akkor avatkoznak be, ha az ügyvédek és a felszámolók túlzott mértékű díjakat számolnának fel. A városok közül Budapesten a legmagasabbak a felszámolási és csőd-költségek, Pécs pedig a legalacsonyabbak a felszámolási költségek. Az időtartamot tekintve Szegeden a leghosszabb az átlagos felszámolási idő (33 hónap), míg Budapesten, Győrben és Miskolcon ez az eljárás körülbelül 24 hónapig tart. Az átszervezéshez szükséges idő tekintetében a regionális különbségek korlátozottak, tekintettel a nemzeti szinten folyamatban lévő csődeljárások alacsony számára (mindössze 15 eset).³³ Székesfehérvár a leghatékonyabb az átszervezésben (8,5 hónapig tartó folyamat), szemben Győrrel és Miskolccal (egyenként 12 hónapig tartó folyamat).

A felszámolási törvény szigorú határidőket ír elő az eljárás kulcsfontosságú elemeire vonatkozóan. Az előírások szerint a felszámolásnak két éven belül kell befejeződnie, míg a csődeljárásnak egy éven belül kell lezárulnia. Míg az csődeljárásra vonatkozó határidőket általában országos betartják, a bíróságoknak az ügyterhek miatt gyakran több időre van szükségük a felszámolások véglegesítéséhez. Szegeden például jellemzően 33 hónapot vesz igénybe a felszámolás. A Fővárosi Törvényszék azonban a leterheltsége ellenére hatékonyan, a törvényes kétéves határidőn belül intézi a legtöbb felszámolási ügyet. A gazdasági kollégiumokkal rendelkező törvényszékek, mint például

18. ábra A vállalati fizetésképtelenségi eljárások költségei a fizetésképtelenségi határozat típusa szerint

Forrás: Subnational Business Ready

33 Az Országos Bírósági Hivatal által biztosított 2023-as statisztikák a csődeljárási ügyekről.

Debrecen és Miskolc, rendelkeznek a jelenlegi munkaterhelés kezeléséhez szükséges kapacitással.

A fizetésképtelenségi eljárások költségei közé tartoznak a bírósági illeték, a felszámoló és az ügyvédek díjai. Az ügyvédi díjak a piaci feltételektől függően az összköltségeket alakító elsődleges tényezőnek minősülnek. A bíróság és a felszámoló díjainak kisebb a hatása, mivel azokat a városok között egységességet biztosító nemzeti jogszabályok szabályozzák. A budapesti költségek lényegesen magasabbak – felszámolás esetében a teljes költség 18 százalékát, csődeljárás esetében pedig annak 10 százalékát teszik ki (18. ábra). Ezzel szemben a legalacsonyabb felszámolási költségeket Pécs jelenti (5 százalék), a legalacsonyabb átszervezési költségeket pedig Debrecen, Pécs és Szeged (2 százalék). A költségek közötti eltérés nagyrészt Budapestnek, mint a gazdasági tevékenység fókuszpontjának tulajdonítható. Ezzel szemben más városok egységesebb képet mutatnak a lakosság száma és a gazdasági feltételek tekintetében. Egyes kisebb városokban kisebb a verseny az ügyvédi irodák között, ami Győrben, Miskolcon és Székesfehérváron kissé magasabb díjakat eredményez.

A felszámolói díjak kiszámításának módszere minden városban egységes marad.

A 6. táblázat pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vállalkozások fizetésképtelensége témakörben. Az átskálázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például egyik város sem kapja meg a maximálisan elérhető 15 pontot az I. pillér (A fizetésképtelenségi bírósági eljárásokra vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (A fizetésképtelenségi eljárások jogi és eljárási normái) 1.1.1. alkategóriájában (A felszámolás és az átszervezés megkezdésére és az azt megelőző lépésekre vonatkozó előírások). Ezzel szemben az 1.2. kategória (Az adós vagyona és a hitelező részvétele a fizetésképtelenségi eljárásban), az 1.2.2. alkategória (Hitelezői jogok a felszámolás és az átszervezés során (beleértve a környezetvédelmet)) és az 1.2.3. alkategória (A fizetésképtelenségi gondnok kiválasztása és felmentése) esetében minden város maximális, azaz 20, illetve 10 pontot kap. A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

6. táblázat Vállalati fizetésképtelenséggel kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átméretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
I. pillér: A fizetésképtelenségi bírósági eljárásokra vonatkozó szabályozás minősége										
1.1	A fizetésképtelenségi eljárások jogi és eljárási normái	10	30	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
1.1.1	A felszámolás és a csődeljárás megkezdésére és az azt megelőző lépésekre vonatkozó előírások	5	15	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
1.1.2	A felszámolás és a csődeljárás megkezdése utáni lépésekre vonatkozó szabályok	5	15	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
1.2	Az adós vagyona és a hitelező részvétele a fizetésképtelenségi eljárásban	14	50	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0
1.2.1	Az adós vagyonának kezelése és védelme a felszámolás és a csődeljárás során (beleértve a környezetvédelmi intézkedéseket is)	6	20	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
1.2.2	Hitelezői jogok a felszámolás és az átszervezés során (beleértve a környezetvédelmi intézkedéseket is)	5	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
1.2.3	A fizetésképtelenségi eljáró kijelölése és felmentése	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.3	Speciális fizetésképtelenségi eljárások és nemzetközi fizetésképtelenség	5	20	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.3.1	Mikro- és kisvállalkozásokra vonatkozó speciális fizetésképtelenségi eljárások	3	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2	Határokon átnyúló fizetésképtelenség	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	Összesen	29	100	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5

6. táblázat Vállalati fizetésképtelenséggel kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmeretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
II. pillér: A bírósági fizetésképtelenségi eljárások intézményi és működési infrastruktúrájának minősége										
2.1	Digitális szolgáltatások (e-bíróságok) a fizetésképtelenségi eljárásokban	7	40	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
2.1.1	Elektronikus szolgáltatások a felszámolás és a csődeljárás során	4	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.1.2	Elektronikus ügyviteli rendszerek a felszámolás és a csődeljárás során	3	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.2	Átjárhatóság a fizetésképtelenségi eljárásokban	2	20	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.2.1	Digitális szolgáltatások összekapcsolhatósága külső rendszerekkel a felszámolás és a csődeljárás során	1	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.2.2	Az elektronikus ügykezelő rendszer és az e-nyilvántartó rendszerek összekapcsolása a felszámolás és a csődeljárás során	1	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3	A fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó nyilvános információk és a fizetésképtelenségi szakemberek nyilvántartása	5	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.3.1	Nyilvános információk a felszámolási- és csődeljárások számáról és időtartamáról, valamint a fizetésképtelenséggel kapcsolatos ítéletekről	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.3.2	A fizetésképtelenségi szakértők nyilvános listájának rendelkezésre állása	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.4	Bírák és fizetésképtelenségi eljárók	3	20	20,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.4.1	Az csőd- és felszámolási eljárásokban illetékes bíróságok szakosodása	2	10	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.2	A fizetésképtelenségi eljárók szakértelme a gyakorlatban	1	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	Összesen	17	100	90,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0
III. pillér: A bírósági fizetésképtelenségi eljárások lebonyolításának működési hatékonysága										
3.1	Felszámolási eljárások	2	50	29,0	36,8	41,8	42,5	37,0	32,3	33,0
3.1.1	Egy felszámolási eljárás lebonyolításához szükséges idő	1	25	20,0	12,5	20,0	20,0	12,5	8,3	9,8
3.1.2	Egy felszámolási eljárás lebonyolításának költsége	1	25	9,0	24,3	21,8	22,5	24,5	24,0	23,3
3.2	Csődeljárások	2	50	39,8	49,5	46,5	47,8	49,5	49,5	48,5
3.2.1	Egy csődeljárás lebonyolításához szükséges idő	1	25	24,5	24,5	23,5	23,5	24,5	24,5	24,5
3.2.2	Egy csődeljárás lebonyolításának költsége	1	25	15,3	25,0	23,0	24,3	25,0	25,0	24,0
	Összesen	4	100	68,8	86,3	88,3	90,3	86,5	81,8	81,5

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

